

HELYTLEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VEDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos postt. sor egyenként 30 fill.
minden következőnél 16 fillér

Nyitólát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 20.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

VELEKÖZMŐSÉGEK:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 5.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: A falánk aszfalt.
- Nem adják bérbe az Cperát.
- A szegény kölcson.
- Orosz-szerb barátság.
- A Polónyi-Lengyel pör a Kurlán.
- Óngyilkos főhadnagy.
- A vízműóra panama.
- Apostolek a Nagypipában.
- A tisztiszemle.
- A kupétél a miniszter előszobájáig.
- Az amerikai elnökválasztás.
- Tarkaságok.
- Tárca: A gonosztevők világából.

A falánk aszfalt.

Arad, november 4.

Es ist eine alte Geschichte . . . Bizony régi, nagyon régi a nóta. A jó Isten tudná megmondani, mikor kezdődött nálunk az az örület, a mely a város minden jövedelmét az aszfaltba akarta fullasztani és a mely az aszfaltot egy magánvállalkozás privilégiumává teszi. Nagyon hosszú idő óta tarthat; — ezt két körülmény bizonyítja. Az egyik, hogy semmi egyébre nem maradt pénzünk a mohó, mértéktelen aszfaltozás miatt. De nemcsak pénzünk nem maradt, — és ez a második körülmény — hanem körülbelül utcaink se, a melyet még aszfaltolni lehetne.

A legutóbb aszfaltozott utcákat holnap veszi át a város közlekedési bizottsága. Formaság, amibe annyival inkább beléunhatott a közlekedési bizottság, mert a legutolsó esztendőnk során alig is nyíltott egyébre módja, mint, hogy aszfaltozást

adjon ki és aszfaltozást vegyen át. Az aszfaltozást mindig a Magyar Aszfalt-Részvénytársaságnak adták ki és a kész aszfaltot mindig a Magyar Aszfalt-Részvénytársaságtól vették át. Arra, hogy ennek a társaságnak árait drágának találták volna, vagy, hogy az aszfaltján valami kifogásolni való lett volna, nem tudunk esetet. Hát ne legyen így egyhangú a közlekedési bizottság működése?

Az aszfalt pedig nemcsak a tereket, utcákat, dülő utakat és tanyai mezsgyéket nyerte el s nemcsak a város pénzét hamzsolta be, hanem egyebet. Például az iparpártolást. A létesülő, vagy tervbe vett új gyáraktól a kövezetvám-mentességet megtagadják, azon a címen, hogy a városnak szüksége van a kövezet-alapra. A kövezet alapját pedig az új és új aszfaltozásokra költik el, akár van rá szükség, akár nincs. A gyárak tehát elesnek a kövezetvám-mentességétől — egy gyár, a Magyar Aszfalt-Részvénytársaság kedvéért, amely immár állandó bevételi forrásul tekintheti a mi kövezet alapunk egész jövedelmét.

S az a csodálatos, hogy ezen mindez ideig nem tudtak változtatni. Hiszen nem először irunk mi ellene; a törvényhatóságban is nem egyszer esik szó róla, hogy az aszfalt-düh már végét járhatná. Utóvégre, ha a ségai tehének a város lakói is, az ő kényelmükön nem esik csorba, ha nem olvasztott szurokon, hanem kavicsolt uton mennek ki a legelőre. De a macska mindig a talpára ugrott. A vége az lett, hogy a kövezeti sorrendbe

megint bevettek egy csomó utcát, amelynek háztulajdonosai szintén aszfaltozást kértek. Ugyan, melyik háztulajdonos ne látná szívesen, ha a háza előtt aszfalt vonul el? Es a jogcímét mindegyiknek megadták a precedensek. Ha a Fejsze-utcát, a Kossuth-utca mellékvonalait s egyéb utcákat végigaszfaltoltattak, hol ne lehetne ugyanily jogon szintén aszfaltot kérni. Az utcákat kiaszfaltoltatták s a közlekedési bizottság egy nap újra azt vette észre, hogy újra elkészült egy nagy massa aszfalt, amelyet át lehet, sőt át kell venni.

Pedig ép a közlekedési bizottságnak kellene egyszer árkot húzni a folyton tovább és tovább hömpölygő, veszedelmes és drága aszfalt-áradat ellen. Ki kellene mondania, hogy a városfejlesztésnek, a városszépítésnek vannak egyéb, sőt sokkal fontosabb eszközei, mint az örökös aszfaltozás; hogy a város jövedelmeinek van egyéb, sokkal fontosabb rendeltetése is, mint hogy a Magyar Aszfalt-Részvénytársaság osztalékát biztosítsa és gyarapítsa. Megmondhatná, hogy sokkal kedvesebb előttünk egy új gyár, a melyet talán ép a kövezetvámmentességgel lehet idekötni, mint hat új aszfaltozott utca, amely a kövezet-alapnak jövedelmét falja föl.

Megmondhatná . . . de hiszen a közlekedési bizottság tagjai maguk tudják legjobban, mit lehetne még megmondani. Csak kevésbé kellene iróznia a kényesnek látszó ügyektől és több eréllyel nyulni a város érdekeinek megóvásához. Csak

A gonosztevők világából.

— *Részletek Tdbró Kornél és Saékely Vladimír „A család Budapest” és „A tolvajnép titkai” című szenzációs könyveiből.* —

(Utcai szélhámosok.)

Az utcai szélhámos, rendszerint nyelven balekfogó (Bauernfänger) s ujabban palizó — többnyire kezdő, kísérletező ember a szélhámosok közt. Fegyvere nem annyira a leleményesség, ereje nem annyira a mélyen járó furfang, mint inkább az áldozatul kisméltnek tudatlansága és könnyenhités. Akit pedig megkárosít, inkább komikus, mint szánalomra méltó.

A balekfogók régi módszerekkel élnek s ősi típusal minden nagyobb városnak. Állandó működőterük az utca a maga sürgő forgó emberáradatával, amelyből hosszánként ki tudják választani az alkalmas alakot, azire vadászatot rendeznek.

(A cupringer.)

A balekfogók általában az ügyefogyott s munkakereső alsóbbrendű nép köréből szemelik ki áldozataikat. A családok, — férfiak-nők vegyes — különösen a vidékről most már sürűn s következetesen ideözönlő családnépre vetik rá magukat. Kata vagy Böske rendszerint bémész szemeket mereszt, amikor a füstölögő masina ebbe a rajzó méhkasba leteszi. A nagyváros oly furcsán hat rá zajával és sürgőssével.

forrásával. Kivált, mikor az emberáradat körülöleli s tuszkolja előre hátra. A cupringerek gárdijában minden hájjal megkent balekfogó már messziről megpindánja s kisméri a neki való mértumot.

— Hová olyan szaporán? — szólítja meg.
— Helybe akarnék állni — feleli a lány zavartan.

— Hisz ez negyszerű! Eldilekedhetik a szerencséjével, hogy velem találkozott. Tudok egy pár helyet. Több naccsága megbízott, hogy olyan családot vigyek föl hozzá, aki most jön a vidékről. Mert az itteniek, tudja, nagyon rosszak. Azért is jöttem ki a vasutra. No, győzzön velem!

A lány szívesen követi a nyájas urat. Mennek-mendegélnék. Közben a barátságos idegen élénken tudakozódik, hogy mi van abban a podgyásiban, amit a lány visz. S úgy látszik, hogy ő is meg van elégedve, mikor hallja, hogy egy csomó ruhát s néhány forintocskát tartogat benne a kis lány.

Egy nagy ház előtt aztán hirtelen megáll a balekfogó.

— No lássa, ez itt az egyik hely — magyarázza. — A második emeleten, a tizenötös számú ajtó alatt lakik Kozmás nagysága. Az ura híres ügyvéd. Csak kilincseljen be oda s mondja, hogy Weisz ur küldte. Vállalhat mindent s kérjen legalább tíz forintot. Eonyit meg is adnak egy ilyen ügyes, csinos lánynak. De ha nem akarnak annyit fizetni, tudok akkor még jobb helyet. Siessen . . . a podgyási ad-

dig tegye le, rebéz lesz azt felcipelni. Majd vi-gyozok rá.

— Hát maga mért nem gyön fel? — kérdi eselleg a cselédány.

— Kicsit göthös vagyok. Nekem nem lehet úgy potyára annyit emeletet járnom.

A lány fölmegey. Nagynehezen megtalálja a második emeleten a tizenötös ajtót. Becsönget.

Nagyot néz, mikor megtudja, hogy ott nem lakik semmiféle Kozmás nagysága, Weisz urat pedig hirtébből sem ismerik. Basan lebaltag. Ujabb megiepetés: Weisz eltűnt a holmijával együtt. Keresheti, a mig bele nem un.

(A szélhámos szerelém.)

De még gonoszabb legények is leselkednek a szegény lányokra . . . A pályaudvaron, vagy utcán egy csinos fiatalember megszólítja a leendő konyatündért. Ha a bajusz szép kac-kilásan felismul, a szem is nevetős, hamarabb meg van a barátság és bizalom. A fiatal ur rendszerint valamelyik budal villatulajdonos kertésze vagy inasa. (T. I. annak adja ki magát) Beszéd közben hirtelen észbe jut, hogy éppen ilyen lány kellene az uraságnak, az el-csapott szobalány helyébe.

— Hej, babám, ott pedig jó dolga volna. Az uraság alig van ed háza, mégis jó fizetés jut. Aztán mi kattacsón is jól meglennénk. Besegítesem?

Kacsint egyet hozzá.

— Miért ne?

igy érheti el a közlekedési bizottság a ma még elképzelhetetlen, szebb jövődőt: egy olyan esztendő, a melyben nem kell új aszfaltot bevenni, illetőleg átvenni.

(<)

Nem adják bérbe az Operát.

A kultusztárca bizottsági tárgyalása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 4.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor Szell Kálmán elnöklésével folytatta a költségvetés tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök pénzügyminiszter, Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi és Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Tóth János és Molnár Viktor államtitkárok.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetését Sággy Gyula hosszabb beszédben behatóan ismertette. Foglalkozik az egyetemi állapotokkal. Tarthatatlannak mondja azt a helyzetet, hogy egyes évfolyamokon 600, 800, sőt 1000 hallgató is van beiratkozva, míg a telermek csak 200 hallgatóra vannak építve. Kérli a minisztert, hogy a miniszteri épület építésének kérdése mikép áll.

(Szegény a kultusztárca.)

Apponyi Albert gróf miniszter szükségesnek tartja kiemelni, hogy a költségvetésben expansiv természetű kiadások nincsenek. Az 1903. évi költségvetés csak az előbbi években meghozott törvények és határozatok pénzügyi végrehajtása. Felsorolja, hogy négy és fél milliónyi emelkedés csak automatikus természetű. Egy millióval kellett emelni a kiadásokat a költségvetés reálitása szempontjából és így expansió tekintetében rendkívül szerény keretekben van. A központi minisztérium épületének terveit elkészítette. Tény, hogy sok megakarítást jelent a műegyetemi épületnek a minisztérium központi céljaira való felhasználása. A kérdés most tárgyalás alatt van és a döntésnél az lesz mérvadó, hogy melyik megoldás lesz gazdaságosabb.

(A néppárt és az autonómia.)

Rakovszky Béla: Tudomásunk van arról, hogy az autonómiaira vonatkozó törvényjavaslat készen fekszik a miniszter asztalán. Oszintén bevallom, hogy a néppártban nagy elégedetlenséget szült, hogy az említett elkészített javaslat eddig benyújtva nem lett és most sem nyújtott be. Igaz, hogy midőn a koalícióba belépünk, épp úgy, mint a többi pártok, kijelentettük, hogy a programunk megvalósítására és annak teljes keresztvitelére most nem gondolunk. De, minthogy a koalíciónak minden pártja igyekszik programjából annyit megvalósítani, amennyi megvalósítható, természetes, hogy a néppárt is programjából a most megvalósíthatót megvalósítani kívánja. Eltekintve ettől, az autonómia a trónbeszédben is meg lett ígérve, miért is arra kérem a t. miniszter urat, lenne szives nyilatkozni, miért nem nyújtotta be az autonómiaira és a kongruára vonatkozó törvényjavaslatokat és mikor kívánja azokat benyújtani.

(Az autonómia nem pártügy.)

Nagy Emil: Tisztelt barátom felszólalása engem is felszólalásra készítet, még mielőtt a miniszter ur felelhetne a hozzá intézett kérdésre. Én nagyon kérem Rakovszky képviselő urat, hogy ne méltóztatassék a katolikus autonómiát, mint néppárti autonómiát felállítani. A katolikus autonómia kulturális, nemzeti, alkotmánybiztosítéki, szóval általános országos érdek s nagy hiba lenne, sőt éppen magának az ügynek ártana, ha a katolikus autonómiát akár a legjobb indulattal is bárki, mint néppárti követelményt állítaná ma a közélet elé. Hogy mást ne mondjak, a függetlenségi párt tagjainak igen nagy része minden alkalommal büszkén vállalja magát katolikusnak és igen erősen követelik a katolikus autonómiát, sőt mi több, pártom felvilágosodott protestáns tagjai is helyesen és óhajtanóan tartják azt, szóval a párt többsége tapasztalatom szerint öszintén követeli a katolikus autonómiát. A gyors megvalósulásnak sokkal biztosabb alapja ez, mintha a katolikus autonómia egy, ámbár tiszteletreméltó, de mégis csak kisebbségi párt követelményeként állítatik a kormány elé.

Bisnyó Ákos, mint protestáns ember hangsúlyozza, hogy a protestánsok melegen óhaj-

ják a katolikus autonómiairól szóló törvényjavaslat betervezését. Meg van győződve, hogy a kérdés megoldása a felekezeti összetartást emelni fogja. Kérli a minisztert, szándékozik-e aszánt javaslatot betervezni, hogy a protestáns egyházak segítségével a jövőben ne a költségvetés keretében történjék. Kérli, hogy a nem katolikus lelkeskedő kongruájának emelése mikor kerül napirendre, mert most több helyen a tanítók jobban vannak dotálva, mint a lelkészek. Az 1600 koronás minimum 2400 koronára emeltesse fel.

(Pártszempontok mellézése kérték.)

Szell Kálmán figyelmezteti Rakovszky Bélát, hogy ebben a bizottságban nem szokás pártszempontokat előtérbe állítani. Ez a bizottság szakbizottság, amely tárgyalja a költségvetést az ország közérdekeinek szem előtt tartásával. Nem szeretné, ha ez a szokás változást szenvedne, mert ez ellenkezne az ideális parlamentarizmussal. A pártok elvégzik a maguk teendőit a pártklubokban; a képviselőházban nem mint párttagok szerepelnek, hanem mint képviselők. A régi időkben nagyrítván történt felszólalás pártszempontokból, pártérdekből. Minden ember, ha e bizottságba belép, mint országos képviselő, országos szempontból foglalkozzék a költségvetéssel és minden ügygyel.

Meg van győződve, hogy a miniszter szivesen létesítené az összes intézményeket, de a finaciális szempontokat is figyelembe kell vennie. Ha visszanézünk a múltba, 1868-ban népnevelés céljaira egy millió forint volt felvéve, ma ötvenhat millió korona.

Ugron Gábor szomorúan látja, hogy tanfőrlainkban nincs lelkesedés, ifjúságunkban nincs tudásvágy. Az iskolát inkább oklevélszerző vállalatnak lehetne nevezni.

Földes Béla szerint a legfontosabb az ifjúságnak oly vezetőket adni, akik hivatásuk magánál állanak.

(Apponyi válasza.)

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy a katolikus autonómia és a kongrua rendezéséről szóló törvényjavaslatok nemsokára elkészülnek. A

— Hát akkor menjünk, de rögtön, míg mást föl nem fogadnak.

Mikor a budai oldalon, a Bóssa vagy a Szemlőhegy elhagyott részére érkezték, a fiatal ember hevesen udvarolni kezd. Oleléssel mind merészebbek, kívánsága mind félreérthetlenebb lesz, úgy, hogy a leányszó, akinek tetszik is a fiatal ember, meg nem is akarja elrontani a jó helyre való megprotektálást, — egyszer ... El se milt a szerelem mámorát, — egyszerre csak rajtuk üt egy komoly ábrázatu ur.

— A törvény nevében! Magukat letartóztatom. Detektív vagyok, mindent láttam. Majd adok maguknak ... No de llyet! ... Még hosszú az Isten szabad ege alatt!

As állítólagos kertész könyörögni kezd. Odaadja óráját, gyűrűjét, csak hagyjon neki békét „a nagyságos detektív ur”. csak az egyszerű bocsásson meg, mert őt — Isten neccse! — rögtön elkergeti a gazdája, ha ezt megtudja. Detektív-uramnak légyszi adja. Az óráját és gyűrűt elveszi ugyan, de szabadjárásra erőszki legalább a kertészt, aki sietve lohól odább. Csak a lánynyal szemben engedelmesebb. ... Mindaddig, amíg hazáját az is meg nem váltja ékszerével s pénzével, sőt a kissarolt szerelemmel. Könnyű kitalálni, hogy az állítólagos kertész és detektív összejátszó gazember, akik afféle makinációjával jutnak egyszerű pénzhez is, szerelemhez is.

(As új barátin.)

De nemcsak a tőrfinem vállalkozó szellemű, amikor hiszékeny hajadonok kifosztásáról van

szó. Szegény lányok filléretre éhes család akárhányssor egy-egy kiérdemült, öreg család képeben is akad, aki faeér állapotát szintén afféle keresettel enyhíti. Az ismerkedés könnyen megy. Többször ajánkozik a családnak, hogy addig is, míg helybeáll, szeres neki kvártélyt, ahol az utasítás káradalmait kiipihenheti.

— Evette már? — kérli aszán.

— Nem.

— No hát akkor menjünk előbb egy kifizetőbe.

Jól megebedelnek. A barátságos baleskegő ügyel arra, hogy az étel árának kifizetésével a családleány bizalmát még inkább megnyerje.

Ebéd után kiadja a jelszót a kvártélykeresésére.

— Addig — egymond — a pedgyászt hagyja lttén. Kár azt cipelni.

A lány megfogadta a tanácsot.

Egy kis járkálás után eszébe jut a baleskegőnek, hogy neki sürgős dolga van.

— Várjon egy kicsit, visszajövök. — mondja s egyenesen az említett kifizetőhelyre siet, ahol elkéri a lány pedgyászt. Gyanútlanul átadják neki, mert hisz a „barátnőjével” együtt hagyta ott.

A lány pedig vár, csak vár. Végre elunja. Visszamegy oda, ahonnan elfutottak. Kelemtelen meglepetés éri, ha odatálat: megtudja, hogy a barátinje elvitte a pedgyászt, „mert már talál kvártélyt”. (A család Budapest elmű könyvből.)

A szegény elklubból való es:

(A régi ismerős.)

A központi pályaudvaron történt, hogy egy ismeretlen ismeretlen edeslelt a szolgálattelvő detektívhez.

— Egy sárga szalmakalapos embert nem látott erre? — kérdeste hangosan ...

— De igen — felelté trónikusan a detektív — meg pedig sokat, nem is egyet. Miért kéri?

— Hát kérem, most érkeztem Nagyváradról. Alig, hogy kissélek a kupéból, nekem jött egy magas, barna, szalmakalapos ismeretlen. Meglelt és megcsókolt. „Szervus barátom, — mondja — ne csakhogy itt vagy” ... Én nézem, nézem ... sehásem láttam. — Uram, talán téved? — szólék hozzá. — Nincs szarancsém önt ismerni. As ismeretlen család megnez, s arca láthatólag hosszúra nyulik. „Bocsánat! — mondja szután, — csakugyan tévedtem, de ez a hasonlatosság a sógorommal, csakugyan kelosszális.” Hazai udvarlásan megemelt a kalapját, s elment. En aztán a pedgyásztom kiváltására siettem, egy hordárnak fizetni akartam, s akkor veszem észre, hogy eltűnt a pénztárcám ...

— Ne is keresse! Ast az ismeretlen ismerősre lopta el, mikor egy szeretettel a keblére zárt ...

En az a szegényváltás, mely állandóan tévedésben utazik.

katolikus autonómia nem egy párt, sőt nem egy felekezeti kérdése. hanem országos, mondhatni kulturális intézmény. Meg lesz a törvényjavaslat, amely alapítványilag biztosítja a protestáns egyháznak ez idő szerint való segítségét. A kongrua kérdése két részre oszlik. Az egyik rész az, hogy a katolikus lelkészekre is kiterjesztik az 1898: XIV. kongrua törvényt. Ezt megígérte a trónbeszéd, a kormány programjában is benne van. Mindkét javaslatot a választási törvényjavaslat tárgyalása után szándékozik benyújtani. A gyakorlati oktatás intenzívebbé tétele végett a több minisztérium alatt álló szakiskoláknak egy kézbe való tömörítését óhajtja.

A bizottság eután a tárca költségvetését általánosságban elfogadta.

(A részletes tárgyalás.)

A középiskolák tételénél

Sághy Gyula a közoktatásügy majdnem minden aktuális kérdésével foglalkozott.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter kijelenté, hogy a fizetésjavítás előmunkálatai megindultak. A fővánság, hogy a státuserendezés mielőbb keresztülvitessék. Ez pénzkérdés.

Sághy Gyula előadó a polgári iskolai tanárok fizetésrendezésének lehető gyorsítását sürgetti.

Szell Kálmán a felekezeti polgári iskolai tanárok fizetésének felemelését óhajtja.

A testi nevelés kérdéséhez Nagy Emil szólt.

(Az Opera bérbeadás.)

A színházak tételénél

Sághy Gyula kérde a minisztert, komoly-e az Opera bérbeadásának ügye?

Apponyi örül, hogy e kérdésre nyilatkozhatik. Nem mondhatja, hogy teljesen perhorreskálja a bérrendszer intézményét, de a jelen esetben az Opera bérbeadásáról szó sem lehet. A bérrendszer lanszirozását összefüggésbe hozni olyan gondolat, hogy az Opera jelenlegi vezetésével nem volna megelégedve, nagyon helytelen dolog, mert az Opera viszonyaiban épen most kedvező fejlődést tapasztal. A bérlet kérdése ez idő szerint nem aktuális.

EGYESÜLETI ÉLET.

Országos Krysanthemum kiállítás Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4.

A magyar műkertészek és kertgazdák országos egyesülete nagyszabású virágkiállítást rendez e hó 7. 8. és 9. éj Aradon az Ipartestület dísztermében, a melyen Magyarország legnagyobb kertész cégei állítják ki Krysanthemumjait. A virágkiállítás nagyszabású látványt már előre jelzi a jelentősök nagy száma és a kiállítóknak a műkertészek előtt már ismert neve. A közönség érdeklődése is biztosítva van az előző kiállítások fényes sikere folytán, amelyek az előző években a fővárosban és több vidéki városban tartottak.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása e hó 7. éj délelőtt 11 órakor lesz, amikor megjelennék a kiállítás fővédnökei: Károlyi Gyula gróf főispán és gróf Károlyi Gyuláné és a kiállítás felkért védnökei. A férfiak közül: Varjassy Lajos, Dálnoki Nagy Lajos, Fábry Sándor dr. stb.

A kiállítás a magyar királyi földművelésügyi minisztérium és Arad szabad királyi város részéről is támogatásban részesül. A kiállítók részére a földművelésügyi minisztérium 5 aranyérmét és több ezüst érmét tűzött ki, amelynek odaítélése felett Károlyi gróf főispán elnökléte mellett a jury fog dönteni, amelynek tagjai Reisinger Sándor, Varjassy Lajos, Sántay Lajos, Kádás Lajos dr., Keller Lajos, Jankó Gyula, Lukácsy Lajos.

A megnyitáson csak a meghívottak vehetnek részt, akik esetleg meghívót nem kaptak,

azok Schwaifer Ede műkertészhez forduljanak az irányban. A kiállítás mindennap reggeltől 8 óráig estig 8 óráig lesz megtekinthető és pedig a megnyitás napján egy korona, a többi napokon 60 fillér belépődíj mellett.

(*) A Good Templar rend aradi 25. számú kitartás páholya folyó hó 5. éj, esztörtökön este 8 és fél órakor hivatalos helyiségében (Erzsébet-körút 16. Ipartestületi épület I. emelet) rendszeres ismeretterjesztő és szórakoztató előadás ciklusának megkezdéseképen nyilvános előadást tart. Tárgy: Borsalok, acshtetikal előadás, tartja Pichler Fülöp. A páholy vendégeket szívesen lát.

A szegyen-kölcsön.

Megrelebbezett közgyűlési határozat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4.

Szegyenteljes kölcsönnek nevezi Somló Armin dr. ma délután beadott felebbezésében azt a kölcsönt, melynek felvételét az október 22-én tartott rendkívüli közgyűlés határozta el. Mi mutattunk rá legelőször — még a bankkörtel felrobbanásának napján — azokra a változott viszonyokra, melyek közé a város került a híd-kölcsön ügyében s a közgyűlés, a tanács javaslatára jónak látta ezt a megbecsülhetetlen ballépést elkövetni s oly kölcsönt akar felvenni, melynek feltételei rosszabbak az öngyilkoságnál. Somló dr. alább közölt felebbezése tárgyilagosan és szakszerűen mutatja ki, hogy milyen halatlan módon készülnek a bankok eret vágni a vértelen városra. A felebbezés valóban dicsérendő tett a maga idejében, mely bizonyára meggyőzi a belügyminisztert is arról, hogy sokkal többet vesztené a város a pénzügyi művelet végrehajtása révén, mint azzal, ha a vashidak egyáltalában meg sem épülének. Somló dr. érveinek igazságai minden hozzáértő ember felfogásával egyeznek s azért e figyelemreméltó felebbezést egész terjedelmében közöljük.

Hangzik pedig a következőképen:

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 1. é. október hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlésének 21021/654/908 sz. határozata ellen következőkben terjesztem elő

felebbezésemet:

Ezen határozat szerint Arad szab. kir. város közönsége a Maros folyón át építendő két vas híd költségének fedezésére szükséges 2.400.000 korona kölcsön beszerzése tárgyában elfogadta a „Magyar jelzálogbank“, a „Pesti magyar kereskedelmi bank“ és a „Pesti hazai első takarékpénztár“ együttes ajánlatát, mely szerint

1. a kölcsön 65 évi törlesztésre, 5.25% os annuitással akként vétetik fel, hogy az 95% árfolyammal lesz elszámolandó; 2. hogy a város jogosult félévi felmondással éj 3% storno díj fizetése mellett; 3. hogy a kölcsön azonnal elszámolandó, de a város folyó évben csak 200.000 koronát, 1909. év június végéig ismét csak 200.000 koronát, 1909. év további folyamán egy milliót és 1910. év folyamán ismét egy milliót vehet igénybe; 4. hogy a tőkekamat adót a város fizeti; 5., hogy a leszámított, de tényleg fel nem vett, folyószámlán kezelt összegek után a kölcsönadó intézetek a városnak az osztrák-magyar bank váltólesszámítolási kamatlábánál 1/2 százalékkal alacsonyabb kamatot megértenek; végül 6., hogy a város ezen előnyös kölcsön biztosítására lekötött összes vagyont, jövedelmét, a városi pótdóti és a két vashíd jövedelmét.

Ilyen feltételek mellett nem hiszem, hogy valaha város, vagy község kölcsönt vett volna fel, sőt ha magánember venne fel ilyen kölcsönt, az elég indokul szolgálna, hogy gondnokság alá helytessék. Taglaljuk ugyanis e kölcsön fenti feltételeit pontosan.

Ad 1. A 95 százalékos elszámolás, vagyis 5 százalékos árfolyamvesztesség folytán 120.000 koronát azonnal vett a város és így kap összesen 2.280.000 koronát és fizet ezért 65 éven át évenként 5.25 százalékot, vagyis 126.000 korona évi annuitást, s így a 65 év alatt összesen 8.196.000 koronát, nem véve számításba a fizetett annuitásoknak kamatait, s eltekintve attól, hogy maga az első napon árfolyamkülönbség címen levont 120.000 korona 65 év alatt 5 százalékos kamatos kamatokkal számítva körülbelül két és fél milliót tesz ki.

Beszél szemben B alatt idecsatolom a nagysebeni általános takarékpénztár jelzálogkölcsönnek feltételeit, mely szerint földbirtokra 60 évi törlesztésre 5.222 százalékos annuitások mellett ad jelzálogkölcsönöket és pedig 99 százalékos árfolyam mellett számolva el, minthogy a kölcsönöket 1 százalékos törssdíj levonásával teljes összegben fizeti ki.

Megengedem, hogy ma a pénzügyi viszonyok kedvezőlenebbek, és annyira semmi esetre sem, hogy 50 év helyett 65 éven át fizessünk évenként 126.000 koronát. Ehhez a ponthoz egyéb kommentár nem kell, minthogy Aradváros törvényhatósága a kölcsönt illetőleg van mindenestre annyira „jó és biztos“, mint X. magánügyén, földbirtokával együtt.

Ad 2. és 3. A kölcsönadó intézetek maguk sem hiszik, hogy a város ily terhes kölcsönt 65 éven át fizetne s így — ha a város olcsóbb kölcsönhöz jutva, — ezt felmondaná, bucsu fejében még egyszer megjelik 3% storno díjjal, vagyis 72000 koronával. De nem csak ez lesz a veszteség. Ugyanis a lehetetlen kölcsönt az első kedvező alkalommal konvertálnunk kell, mert csak nem köthetjük le 65 évre a város összes jövedelmét, sőt a pótdóti is. A konvertált új kölcsön felvételénél ismét lesz árfolyamvesztesség és storno-díj. Nyilvánvaló tehát, hogy mennyire káros volna e kölcsön a városra néve.

Ad 4—5. Ezen pontokban kikötött feltételek miatt, magánügyént uzsora miatt becsuknak. Ugyanis ezen kikötések polgári világtársa helyesve azt jelentik, hogy a város 2 százalékos kamatot fizet azon összegek után, melyeket még nem vett fel. A város ugyanis 1909. június 30-ig készpénzben csak 400.000 koronát kap, de az egész 2.400.000 korona után fizeti azonnal az 5.25 százalékos kamatot és tőkekamatadót, amivel szemben a kölcsönadó intézetek kötelesek 3.75 százalékos visszatéríteni a még fel nem vett összegek után. Ezen címen tehát 1910. év végéig 50.000 koronánál nagyobb összeget fizetünk kamatban olyan tőke után, amit fel sem vettünk. — Vagyis, minthogy a kölcsön tényleges folyósítása a 3. pont szerint a mai naptól számítva 2 év és 2 hónap alatt, az elszámolás azonban azonnal történik, s így időközben négy fél évi annuitás, vagyis 252.000 korona válik esedékessé, — ehhez hozzászámítva az árfolyamkülönbség címen levont 120.000 koronát, összesen 372.000 korona levonásával kapja meg tényleg a kölcsönösszeget. Kiseb változtatott módja ez azon uszorának, midőn a kölcsönadó kegyesen csak 6 százalékos mellett ad kölcsönt a megszorult kuszártistának, csak hogy a kölcsönadott 5000 korona ellenében 5000 koronát váltót vesz tőle, s ezen összeget vasalja be rajta a 6 százalékos mellett.

Az előadottak azt hiszem eléggé igazolják, hogy valósággal szegyen Arad városára néve,

ha ily feltételek mellett kölcsönt vesz fel, mert magánügyön is csak a legkészségszerűbb helyzetben fordul assorakölcsönhöz. Arad város közgyűlését a határozat meghozatalánál azon helyesnek el nem fogadható nézet is vezérelte, hogy a kölcsön drágasága a várost nem érinti, mert azt a hidak jövedelmének kell fedeznie. Téves ez a nézet, mert a vashidak építésének célja, hogy a szomszédos megyékkel való közlekedést megkönnyítsük. Arad város forgalmát emeljük és ezáltal kereskedelmét és iparát támogatassuk. Nem mindegy tehát reánk nézve, hogy mily magasak a hidvámok; már pedig ily rémdrága kölcsön annuitásainak fedezhetése céljából a hidvámokat oly magas összegekre kell majd szabnunk, hogy azok valószínűleg el fogják riasztani a szomszéd megyék lakosságát. Hiszen már az eddigi, mai hidvámok következtében is inkább viszik az ujaradi piacra terményeiket szomszédaink, mint az aradira. Ha pedig a hidvámok, — amelyek csak mérsékeltek lehetnek — az annuitásokat és a hidfenntartás költségeit nem fedezik, — a hiány, a már mai napon is 80% pótdóval nyemerített polgárság terhelt fogja természetesen nagyobbitani.

Nem igazolja ezen szegényteljes kölcsön felvételét azon körülmény sem, hogy a két vashid építésére a pénz sürgősen kell. Nem igazolja pedig azért, mert 1909. június 30-ig legfeljebb 400,000 koronára volna szükségünk, ezen összeget pedig addig is a szükséglet arányában folyószámla kölcsönre veheti fel a város, nyolc hónap lefolyása alatt pedig elég ideje marad arra, hogy reális alapokon nyugvó végleges kölcsön megszerzéséről gondoskodjék. Az előkelő nívón álló aradi pénzügyesek már több ízben megmutatták, (utoljára a viszeseték megváltása alkalmából) hogy szívesen állanak a városnak rendelkezésre és remélhetőleg ezuttal se tagadják meg támogatásukat a város jelenlegi pénzügyi transzmissziójánál.

Kérem ennél fogva jelen felelőkezésemet a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszeriumhoz feltérjeszteni, ahol tisztelttel eszem:

méltóságos Aradváros törvényhatósági bizottságának l. é. 21021/654. számú határozatának adatait és a jelen felelőkezésemben előadottakat szakemberekkel felülvizsgáltatni és a mennyiben beigazolást nyernek azon aggodalmaim, hogy a kérdéses kölcsön abnormisan súlyos feltételekhez van kötve, — méltóságosak szóc, — Aradváros közönségére nézve sérelmes és terhes következményekkel járó határozatot megsemmisíteni.

Tisztelettel

Somló Ármán dr.,

ügyvéd, Aradváros törvényhatósági bizottságának tagja.

SPORT.

+ Az aradi sakkverseny. Ma volt elő napja az Aradi Sakkkör ez idel házi versenyén k. Ma délután négy pár játszott, még pedig a következő eredménnyel: Berta Kálmán nyert Murády Álmossal szemben, Méri Elemér nyert Berta Béla ellen, Bokor Alajos Schusster Károly ellen és Glasner Márton Jakabffy István ellen. Három pár nem jelentkezett versenyre. Holnap hét játszma lesz Jakabffy—Berta Béla, Glasner—Méri, Krausz—Klein, Engel—Elekes, Áorahám—Murády, Berta—Bokor és Schusster—Bruckner között.

A Polónyi—Lengyel-pör a Kurián.

Folytatólagos tárgyalás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 4.

A királyi Kuria első büntető tanácsa ma délelőtt tíz órakor folytatta a Lengyel Zoltán által benyújtott semmisségi panaszok tárgyalását. Felolvasták azokat a közjegyzői iratokat, amelyek az esküdtek elfogultságát bizonyítják. Majd néhány lapszemlét olvastatott föl a Kuria, amelyek a főtárgyalás idején szintén befolyással voltak az esküdtekre. A pörben álló felek ma sem jelentek meg a tárgyaláson s a hallgatóság csak néhány jogászból állott.

Elfogultak az esküdtek.

A Kuria tegnapi határozatának megfelelően előadó a tárgyalás megnyitása után az esküdteknek közjegyzői iratba foglalt nyilatkozatát olvasta fel.

Henrik Sándor, Lichtenstein Márton és Szamek Mihály esküdtek közjegyzőleg hitelesített nyilatkozatukban azt mondják, hogy a zsidó vallású esküdtbíráknak, akik többségben voltak, az volt a megállapodásuk, hogy a vádlottat föl fogják menteni. Sándor Pál kihallgatása után azonban, aki vallomásával a felekezeti kérdést vitte bele a tárgyalásba, egyszerre megváltozott a helyzet. Attól félték, hogy ha fölmentik a vádlottat, kitér a zsidóüldözés. Elhatározták tehát, hogy csak becsületsértésben fogják Lengyel Zoltánt bűnösnek kimondani, amely esetben, úgy gondolták, csak pénzbüntetésre fogják ítélni. Nagy volt közöttük a megdöbbenés, amikor hallották, hogy súlyos fogházbüntetést mértek a vádlottra.

Ernyei Lajos zsidó vallású esküdtbíró 1908. május 2. napján, vasárnap délután, miután a tárgyalás hétfőre már elhalasztott, az Erzsébetvárosi Kör nagytermében Grünfeld Miksa gyáros, fővárosi bizottsági tag és Weiss L. Pál hátulajdonos előtt nyíltan bevallotta mindazt, ami a három esküdtbíró nyilatkozatában foglaltatik, nyíltan kijelentve: „most már nem ítéletünk akarataink szerint, mert ha Lengyel Zoltánt a zsidó vallású esküdtek fölmentik, ebből Polónyiék révén a legveszedelmesebb antiszeizita mozgalom keletkezhetik az országban.” Grünfeld Miksát annyira felháborította ez a kijelentés, hogy Ernyei Lajos esküdtbírónak a következőket mondotta: „Ha ez úgy van, akkor önöknek, mint becsületes embereknek be kellene jelenteniük ezt az elfogultságukat az elnököknek.”

Ugyanezen Ernyei Lajos, Pál Sándor dr. orsz. képviselő és Bíró Henrik fővárosi bizottsági tag előtt közjegyzői okiratokba foglalt nyilatkozatuk szerint 1908. május 7 én este 8 órakor, tehát már az ítélet kihirdetése után a legkörülményesebben beismerte, hogy a zsidóvallású többségben levő esküdtek, bár Lengyel Zoltánt iratlatannak tartották, megállapodtak abban, hogy Lengyel Zoltánt becsületsértésben fogják elmarasztalni. E megállapodás jóval a verdikt előtt történt.

A vád- és védbeszéd már nem érdekelte az esküdteket, mert akkor már kész volt régen a megállapodásuk. Ernyei Lajos kifejezetten rámutatott arra, hogy nagy hatással voltak rá, különösen Sándor Pál vallomása után a Magyarország antiszeizita cikkkel, az a körülmény, hogy kiszervezték, hogy nyolc zsidó vallású esküdt van az esküdtszék tagjai között

s hogy szokott kávéházában, a Balatonban folyton azt hallotta, hogy a Polónyi ügyben egy Jordán esküdtszék ítélkezik. Megerősítette Ernyei Lajos azt is, hogy az esküdtek abban a téves tudatban voltak, hogy a becsületsértésért csak pénzbüntetés lesz kiszabható és ebben a tudatban az esküdtszék ügyvéd tagjai is meghagyták. Előadása szerint az ítélet kihirdetése után: „Az esküdtek el voltak képedve és a vér meghűlt ereikben.”

A nagy pör és a sajtó.

A közjegyzői iratok felolvasása után Vássonvi Vilmos védő arra kérte a Kuriát, hogy olvastasson föl néhány sajtóközleményt, amely szoros összefüggésben van az esküdtek elfogultságát bizonyító iratokkal. Nevezetesen a „Magyarország” két cikkének és az „Alkotmány” május 1-én megjelent vesércikkének a felolvasását kéri.

Sékely Ferenc koronaügyész nem járul a védő indítványához, mert véleménye szerint nem tartozik az ügyhöz, hogy peron kívül, künn a világban mi történt. Az pedig nincs bizonyítva, hogy az esküdtek a „M-g”-nak és az „A-ny”-nak azt a számát olvasták, s a főtárgyalás elnöke különben is megígértette az esküdtekkel, hogy újságot nem olvasnak.

Vássonvi Vilmos védő: Jogom van bizonyítani, hogy az esküdtek elfogultak voltak és ezt másképp nem bizonyíthatom, mint a becsületes iratokkal.

A bíróság tanácskozásra vonul vissza. Az elnök néhány perc múlva kihirdeti a határozatot, amely szerint a Kuria nem olvastatja föl a cikkeket egész terjedelmükben, hanem csak azokat a részeket, amelyekre a semmisségi kérelem utal.

Vássonvi előadó olvassa:

A Magyarország 1908. május 1. számában „Iszalmak a folyosón” cím alatt ezeket írja: „A körülálló függetlenségi és néppárti képviselők élénk helyesléssel fogadták Mérei jogos kifakadását: Mondd meg Zsitvaynak, hogy közönséges hitvány alak!

— Az egész küzdelem a zsidók harca a katolikus Polónyival szemben — vetette közbe egy másik képviselő.

— Ugy van! — helyeselte Grál Gaszton. — Még aznak ez a védelem minden moszatából. Vássonvi visszavetette a magas állású keresztény esküdteket.

Molnár János spát: Ilyen tárgyalási elnököt még a hontentották sem tűrnének. A demokraták felekezeti kérdést csinálnak az ügyből.

Szerecsányi György bejelentette, hogy Zsitvay pártoskodása miatt interpellációt tesz az igazságügyminiszterhez. Ugyanezt mondta Ugron Gábor is.

A Magyarország 1908. május 5. számában a „Polónyi—Lengyel-pör” cím alatt ezt írja: Két zsidó esküdt és Polónyinak egyik ellensége nyíltan hangostatták a ipótvárosi jelzőt: „Tönkre kell tenni a gazembert!”

„Ugy látszik a tulnyomó számban lévő zsidó esküdtek tényleg Polónyi-ellenesek.”

— Az Alkotmány 1908. május 1. számában „A nagy pör háttere” című cikkben ez áll: „Vakmerő hasárd játékot folytatnak a Polónyi ellen írtott hajzában a zsidóság látható vezérei. Justizmord jellegű tárgyalás folyik.

Nem lehet tenni az elhárításként és fejünkre ült zsidók uralmát. Csak így tehetjük tönkre a zsidó vezérek azt a csalás számítását, hogy Polónyi leürésével az egész keresztény társadalmat verik le egy nagy dőnő ütközésben.”

A semmisségi panaszok

A felolvasások befejezése után az elnök felhívja Vássonvi Vilmos védőt e

semmisségi panaszok szóbeli előterjesztésére és megokolására.

Vázsonyi előterjesztéi ama sérelmeket, amelyek miatt az ítélet megsemmisítését kéri. Első sérelem, hogy a törvényszék a tárgyalás hetedik napjáig a valóság bizonyításának kérdésében határozatot nem hozott. Második sérelem a törvényszék ama végzése, mellyel a védőnek a bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványát elutasította. Lengyel Zoltán kijelentette, hogy magáévá teszi Halmos János vádjait, Halmos nyilatkozatának ismerete nélkül tehát a cikk el sem bírálható.

Ezután sorra veszi az Erzsébet-téri kioszk ügyét, az Emmerling-ügyet, majd rátér a közúti vasut ötvenezer koronájára, a Cséry- és Gschwindt-féle gyárak ügyére s minden egyes esetben precizirozza a semmisségi okokat.

Háromnegyed kettőkor fejezte be Vázsonyi a semmisségi panasz ismertetését. Az elnök ezután a tárgyalás folytatását holnap délelőtt tíz órára halasztotta.

Az amerikai elnökválasztás.

Taft győzelme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4.

Az amerikai Egyesült Államok köztársasági elnöke Taft Vilmos lesz. Ma reggel Budapestre érkezett telegramok ugyanis azt jelentik, hogy azok a választóférfiak kerültek ki győztesen a küzdelemből, kik azt a megbírást kapták választástól, hogy Taft Vilmosra szavazzanak. S miután a megbírástól eltérni nem lehet, bizonyossá vehetők, hogy az Egyesült Államok köztársasági elnöke Taft lesz és jövő tavasszal elfoglalhatja híres protektorának, Rooseweltnek az örökségét.

Ugyancsak newyorki sürgönyök azt is jelentik, hogy a jövő elnök beteg. Tudni kell, hogy Taft nagyon kővér ember. Tegnapelőtt, amikor Newyorkban utolsó kortesbeszédét mondotta, többek között fölemlítette, mit fog tenni, ha megválasztják.

— Igérem, — suttogta (mert annyira rekedt volt, hogy alig tudott beszélni), — hogy csak a réppel fogok törődni; Igérem, hogy a visszaéléseket megszüntetem; Igérem, hogy a munkások követelésének érvényt fogok szerezni; Igérem . . .

Itt egy sípító hang közbekiáltotta:

— Igérje meg azt is, hogy le fog fogyni!

A harsogó nevetés lecsillapulta után Taft komolyan folytatta:

— Igérem, hogy az elnökségem alatt le fogok fogyni!

Természetesen erre rögtön megjegyezték, hogy ez is újfajta kortes-ígéret. Választás előtt megígérik és a választás után dupla ebédet esznek. Nem lehetetlen azonban, hogy Taft ígérete komoly volt. A kővérsége folytán ugyanis annyira kimerült a választási küzdelemben, hogy most komoly beteg. Az orvosai azt mondják, hogy egy amerikai elnök nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy kővér legyen — annyi dolga van. Épen ezért valószínű, hogy Willy — már most csak így hívják — komolyan hozsálát a fogyáshoz.

Taftnak felesége, két fia és egy leánya van. Azelőtt a Filippi-sziget kormányzója, majd hadügyminiszter volt. Megvesztegethetetlen embernek ismerik. Mindamellett, ha Roosewelt nem expenálta volna magát annyira érte, ma bajosan látta hozzá a — fogyó kurához.

A mai választásokról érkezett távirataink itt következnek:

Newyorkból táviratozzák: Taft valamennyi mostanáig kétséges fontos államban nagy többséggel győzött. A legközelebbi kongresszus előreláthatólag erősen republikánus lesz.

Egy másik newyorki távirat szerint Taftnak nagy előnye van Bryan felett Illinois, Indiana és Jova államokban, amelyek eddig kétségesek voltak. Newyorkban többsége 200,000 szavazatot fog kitenni.

Newyorkból táviratozzák: Taft nagy többséggel győzött. A többsége nagyobb, mint Roosewelté 1904-ben volt.

A tisztiszemle.

Barátságos fogadtatás a várban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4.

Csupa esillogás, csupa fény volt ma a korszó. Nem a kedves őszi napsugártól, hanem a tartalékos tisztek vakítóan ragyogó egyenruhájától. A novemberi napfény végelegyöngülésben szenvedő bácsika mosolyához volt hasonló a rezervista tiszt arak waffenrokkjának tündöklő gombja mellett.

A bakfiok kíváncsian dugták ki ma délelőtt a Benicskyné és Jókai-regénytől még tegnap este kissé elkábult fejüket s egyszerre fölvidult az arcaik, amint tündöklő huszárhadnagy uniformisban meglátták — őt. Tetszik már tudni: kit? A könyvelőt, a doktor jurist, vagy az alispán jelöltet, aki azonban ma még csak legfeljebb díjtalan gyakornok helyettes-jelölt. . . . Oh, hany ifjú szív dobbant meg ma, amikor az ideál megjelent a pompázó egyenruhában, amelyet egészesztemdében ajkbiggye szíve mustrált, mondván:

— Mit feszít ez a bakhadnagy abban a pantallóban; ha akarok én is járhatok uniformisban, de sarkantyus csizmával . . .

. . . És ma ő is járhatott uniformisban, habár talán — nem is akart. És ma ő is, a tartalékos hadnagy is bevonulhatott a várba, amelyben oly sok nehéz gondterhes, de mégis mosolygó, szép napot töltött.

A hadkiegészítő parancsnokságnál gyűltek össze az alkalmi vitéz hadfiak, akikben most bátran sejtethünk generális jelölteket, mert a háboruban — amely tudvalevőleg a magyar-szerb küszöbön van — egy nap alatt a rang étra legmagasabb fokára ugrik az ügyes katona. A parancsnokságnál Herbay alezredes előtt kellett jelentkezni, akinek mai munkájában Kovrik Jova hadnagy segédkezett. A hadkiegészítőnél meglepő melegséggel fogadták a tiszturakat, akiknek lelkében az előbbi években tapasztalt kissé rideg érintkezés után kellemes érzés támadt. Minden különösebb szigor nélkül ismertették a hadügyminiszter újabb rendelkezéseit: a csukaszürke uniformisról, meg az új becsületügyi eljárásról. Különösen ez utóbbi ragadta meg a rezervisták figyelmét s látszott rajtuk, hogy komolyan foglalkoznak vele. S hogy tényleg meg is értették az új becsületügyi eljárásra vonatkozó rendelkezést, az kitűnik a következő párbeszédéből, amely osztás közben volt hallható:

— Te, — mondta az egyik tartalékos tiszt a kollégájának — ezt a becsületügyi izét jól megértetted?

— Jól. És azt jelenti, hogy ezután nem kell minden aprébb, egészen jelentéktelen dologért párbajozni.

— Például . . .

— Például, ha én téged kétszer arcul ütök, akkor ez egyszerűen is elintézhető.

— Hogyan?

— Hát akkor kijelentem, hogy a pofont nem sértő szándékkal adtam.

Orosz-szerb barátság.

A szerb nép háborút akar.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 4.

Belgrád népét felbátorította a szerb trónörökös utjának sikere. A szkupstina előtt zajongó nép háborút akar és hiszi is, hogy az osztrák-magyar monarchia titokzatos intézkedései folytán néhány nap alatt kitör a háború.

Péterváron ismét a nagyszláv eszme hódít s Pasics ott lesi az alkalmas pillanatot, hogy Szerbia részére nyerje meg az orosz körök érdeklődését.

Mai hireink ezek:

(Belgrád izgul.)

Belgrádból jelentik: A szkupstina folytatja a tegnapi abbahagyott titkos ülését. A szerb képviselőház előtt óriási tömeg áll, amely izgatva beszél az eseményekről és biztosra veszi, hogy a háború néhány nap múlva Magyarország-Ausztria és Szerbia között okvetlenül kitör.

(Oroszország és a monarchia)

Pétervárról jelentik: Mint a pétervári ügynökség másként hangzó hírekkel szemben jelenté, a pétervári és bécsi kabinetek közötti tárgyalások lefolyása egészen normális. Jelenleg az osztrák-magyar kormány választását várják a konferencia projektumára, amelyet a Londonban megállapított formában terjesztettek eléje.

Berlinből táviratozzák: A Berliner Tagblatt-nak jelentik Pétervárról, hogy Berchtold gróf osztrák-magyar nagykövet után a cár Komjakovot, a дума elnökét fogadta. A kihallgatás közel másfél óráig tartott. Komjakov ismertette a дума álláspontját a balkán kérdésben a cár előtt. A cár kijelentette, hogy Oroszország nem fogja abbahagyni a szlávbarát politikát a Balkánon és támogatni fogja Szerbiát.

Londonból jelentik: A Times egy pétervári táviratból arról értesül, hogy Pasics, volt szerb miniszterelnök mindaddig Pétervárott marad, míg a tárgyalások Oroszország és Ausztria-Magyarország között véget érnek.

(Szerbia agitációja.)

Berlinből jelentik: A Voss. Ztg. jelenti Pétervári: Szerbia itt nagyszürű agitációt fejt ki, hogy Oroszország különböző köreinek az érdeklődését Szerbia részére megnyerje. A mozgalom élén Pasics áll, aki itt az összes lapok szerkesztőségét és a дума összes szlávbarát képviselőit megátogatta.

Belgrádból jelentik: Fergách gróf belgrádi osztrák-magyar nagykövet átnyújtotta a szerb kormánynak azt a jegyzéket, amelyben inti Szerbiát, hogy hagyjon fel Ausztria-Magyarországgal szemben az ellenségeskedéssel, mert ellenkező esetben energikus intézkedésekkel fognak válaszolni.

(A dunai flottilla Zimonyban.)

Budapestről jelentik: A „Budapesti Tudósító” jelentése szerint a dunai hajóraj holnap Péterváradról Zimonyba érkezik, hogy gyakorlatait ott folytassa; további intézkedésig az Al-Dunán marad a hajóraj, sőt esetleg téli állomásra is ott helyezkedik el.

(Csapat összpontosítás.)

Berlinből táviratozzák: Cettinjből érkezett távirati jelentés szerint Ausztria-

Magyarország a bosnyák határ mentén nagy csapatokat vont össze s ágyúkkal erősítette meg a határt. A hadi készülődés nagy izgatottságot okozott Montenegróban. Bécsi beavatott körök e hirt alaptalannak mondják.

(A szándék.)

Mitrovicából jelentik: Szaid basa tábornokot, a 18. Nisam-hadosztály parancsnokát, a meggyilkolt Semal basa utódját a bolgár határon lévő Dzumajbatába helyezték át. Az akadémányon kezdetben érzett lelkesedés nemcsak itt, hanem Novibazárban, Szejnicában és Plevjében erősen megcsappant. Ennek következtében a mohamedánok és keresztények közti viszony észrevehetően rosszabbodott. Miután egyidejűleg az ifju-török bizottság tekintélye és befolyása is nyilvánvalóan csökkent és különféle szerb intrikák érvényesülnek, az alkalmas helyzetet a jelen pillanatban kevésbé kedvezőnek kell tartani.

A vízműóra-panama.

Kunczék vidéki manipulációi.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 4

A vízmérőórák körül a fővárosnál kipattant panama, mint megirtuk, több vidéki város főmérnökét is a megvesztegetés gyanújába keverte. A kassai vízvezeték-társulat főmérnöke, Gőndör Gábor nagy cikket küldött be A Napnak, amely a főmérnök nyilatkozatát mai számában közli. Gőndör elmondja, miféle utakon igyekeztek Kunczék Kassán vesztegetni, hogy a boroszlói gyár vízmérőóráit megrendeljék.

A kassai vízvezeték-társulat a főmérnök állítása szerint mindössze négy darab vízmérőórát vásárolt Kunczékától. A társulat ugyancs pályázatot írt a vízmérőórákra s a szállítást, mint a legolcsóbb ajánlkozó a Schindler léle pozsonyi vízmérőóragyár nyerte el.

Kuncz tényleg kísérletet tett 1906. januárjában, hogy Gőndört megvesztegetse. Az első intráda az volt, hogy egy ezüst tárcát küldött neki. Ezt ő szó nélkül visszautasította s postán nyomban visszaküldötte. Kuncz ekkor öt százalék proviziót ajánlott neki. Az erről szóló levélnek, írja Gőndör, a vizsgálat adatai között kell lenni. Ő ezt az ajánlatot is felháborodással utasította vissza, de Kuncz még tovább ment és tíz százalékot helyezett neki kilátásba, ha a szállítást ő kapja meg. Ekkor Kunczot kitessekelte a hivatalából, a szolgának pedig meg hagyta, hogy ha ez az ur jelentkezik, számára nincs odahaza.

Kuncz azonban nem nyugodott. Felkereste Grosschmied Géza kassai ügyvédet és őt kérte meg a közbenjárásra. Az ügyvéd jóhiszeműen támogatta Kunczot, mert sejtelte sem volt a vesztegetési kísérletekről, mivel azonban Gőndör ez ügyben őt sem fogadta, Varga tanácsoshoz ment. Varga Gyula mereven elutasította az ajánlatot és kijelentette, hogy álutaken nem szokott járni.

Grosschmied ügyvéd Seonlélehy Gyula dr. polgármester-helyettesnek Vargát a kijelentése miatt be is panaszolta, de később kiderült, hogy a kifakadás teljesen jogos volt. Mikor az ügyvéd meggyőződött arról, hogy Kuncz tényleg hamis uton dolgozik, megszakított vele minden összeköttetést.

Kiderült, hogy Nagyváradon is történt vesztegetés. Gál Szabó István főszereplő maga is beismerie, hogy Kuncz több ízben küldött neki ajánlatokat, főleg finom külföldi szivarokat doboszámmra.

Apostolok a Nagypipában.

Az adventisták előadásai.

Hullanak a szent fillérek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4

A Salacz-utcai Nagypipát templommá avasították a hitbuzgó adventisták. A bor mellett buelő magyarnak a korcsmai pikúra merész eszközeivel megfestett képe alá biblial mondásokat függesztettek, a háromlábú asztalok helyébe bársonnyal borított prédikációs emelvényt állítottak, a hat és nyolc krajcáros sőt hirdető táblák szögére pedig kiskasztották a hirdetőményt:

Az adventisták

első szent előadása

a huszadik század nagy reformációjáról.

A hirdetőményeknek hatásuk is volt. Vagy négy-öt száz ember gyűlt össze ma este a Nagypipában, hogy meghallgassa a magyar és külföldi adventisták hitközvetítőit. A „nagyteremben” foglalt helyet a többség, a mellette levő kisebb teremben pedig a román hívők gyűltek össze a külön román prédikáció meghallgatására.

Este fél nyolc órakor megkezdődött az előadás. Talán a szokatlan környezet, de inkább az előadás lelőlése okozta, hogy a hallgatók sehogysem melegedtek bele a szent hangulatba. Komoly, vagy legalább is tiszteltreméltó, meggyőződéses prédikációt, afféle modern hittérítést vártak, e helyett pedig egy komolytalan, se nem meggyőződéses, se nem tudományos látványosságban és mesterkéltszónoklásban volt részük. Inkább színház, mint szent előadásban.

A sziliszorúság kedvéért két apáca uiformisos hölgy is helyet foglalt a nézők között. Az előadást a hegedű és piano hangjai nyitották meg. Állítólag szent-dalokat akartak játszani az adventista zeneművészek, de a jelen volt és jobbifüli fiatalok vidámabb operettárikát vett észre a zeneszámokban. Már-már tapsolni akartak, mikor egyik szigorubb hittérítő szeme rendet csinált a teremben.

Következett a szentbeszéd. A program így jelezte: Schubert K. F. (Cassel) a huszadik század nagy reformációjáról. Schubert K. F. ur Casselből „a vallás és a tudomány fényében” hirdette előadását, „korunk alapvető igazságai” alapján. Mivel pedig a casseli misszionárius csak németül tud, Huenergardt János, a papi ruhába öltözött fiatal magyar apostol tolmácsolta az előadást. Még pedig félmondatonként, vagyis úgy, hogy mikor a német adventista befejezett egy értelem nélküli mellékmondatot, azt magyar társa azonnal lefordította önálló félmondattal alakjában, viszont mikor Schubert ur a félmondatokhoz ért, interpretátora már hegyen-völgyön tuljárva, külön szónoklatokat rögzített. Így azután kétféle „predikációban” is volt részünk, amelyek mindegyike a vallás és tudomány fénye helyett inkább a népámitás sötétségével dolgozott. Merészen lekritizálták először az összes létező vallásokat, azután még merészebb fordulattal az adventisták hitét minden földi baj és nyomorúság egyedüli gyógyszerének jelentették ki.

A tudományos eredmény konstatálása után a casseli hittérítő imára hívta fel a „hívott.” Mielőtt pedig az ima bűvés hatása elcsúszott volna, a szent edényekké előléptetett kávéházi tálcákkal gyűjtést rendeztek az adventista egyház alapja javára. Ez a szépen esengő műsor-

szám befejezte az előadást, melyet holnap szintén a nép felvilágosítására és a bűnök alól való feloldozására egy hasonlóképp önzetlen előadás követ egy svájci hittérítő vendégszerelésével.

A színpad holnap is a vallás és tudomány fényével lesz bevilágítva . . .

Öngyilkos főhadnagy.

Betegség és adósság miatt a halálba.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 4

A fővárosban agyonlőtte magát egy közöshadseregbeli fiatal főhadnagy. Az öngyilkosság okául kétféle verziót emlegetnek. Az egyik szerint a főhadnagynak perverz hajlamai voltak, amelyek miatt ezredese kihallgatásra rendelte s ő a büntetéstől való félelmében követte el az öngyilkosságot. Mások szerint adósságai kergették a pályájáért rajongó katonatisztet a halálba.

A feltűnést keltő öngyilkosságról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Az elmúlt éjszaka a Veres Pálné utcában levő térparancsnoksági épületben Hoffer Henrik főhadnagy agyonlőtte magát. Az öngyilkos katonatiszt harmincöt éves fiatalember volt. A 86. gyalogezredhez volt beosztva s a térparancsnokságon teljesített szolgálatot. Ugyancsak a térparancsnokság épületében az Irányi-utca felőli részen a földszinten volt két szobából álló lakása is.

A főhadnagyról már régóta különös dolgokat suttogtak. Azt beszélték, hogy különös kegyben részesült a csinosabb közigazgatásban, akiknek a soron kívüli előléptetéséről állandóan gondoskodott. Feltűnt az is, hogy a kegyeltjeit a szobájába rendelt, megvendégelt, sőt pénzt is ad nekik. A különös viselkedés magyarázata a múlt héten derült ki. Nagy József 86. gyalogezredbeli őrmester panasza ment az ezredeshez s elmondta, hogy Hoffer Henrik főhadnagy homoszexuális hajlamaival üldösi a legénységet. Több közkatona panaszkodott már emlelt neki, sőt akadtak olyanok is, akik Hoffer természetellenes barátságát súlyos betegségekkel fizették meg. Elmondotta az őrmester, hogy nemcsak éjszaka, de nappal is kezd már botrányos lenni az a leplezetlen nyíltság, amellyel a főhadnagy folytatja erkölcstelen üzelmét. Akik hallgatnak a főhadnagy szavára, cellagot kapnak, akik pedig ellenkeznek, azokat üldösi.

Az őrmester leplezése nagy megdöbbenést keltett. Az ezredes nyomban elrendelte a vizsgálatot. Több tanut hallgattak ki és ezek vallomása igen terhelő volt a főhadnagyról. Az ezredes ezek után mára maga elé tette Hoffer-t. A főhadnagy tudta már, hogy mitől van szó s amikor értesült arról, hogy számos terhelő bizonyíték van ellene, végleg elkészredett.

Tegnap délután elment már a lakásáról és egész éjszaka mulatott. Egy órakor ment haza. Szobája mellett van az ügyeletes, telefonszoba. Ide benyitott. Egy szakaszvezetőt talált az inspekción. Kedélyesen megvergette a vállát és megkérdezte:

— No, mi újság fiam?

A szakaszvezető jelentést tett a főhadnagyról. Ezután Hoffer visszavonult a lakására s az ajtót bezárta maga mögött.

Negyed két óra lehetett, amikor az inspekciós szakaszvezető revolverlővés dőrejét hallotta a főhadnagy szobájából. Kirohant, lármát csapott, majd feltörték a főhadnagy lakásának

az ajtáját. Hoffert a pamlagon fekvő, átlőtt halántékkal, holtan találták.

A vizsgálat során megállapították, hogy Hoffer a szolgálattól feyverével jobb halántékon lötte magát. A golyó széjjel roncsolta az agyat s a szerencsétlen embert nyomban megölte. A halottat ma délelőtt szállították el a XVI. helyi kórház halottas házába.

Mások verzió szerint a főhadnagyot nyomászó adósságai kergették a halálba. Hadnagy korában, amikor a 39. gyalogezrednél szolgált, nagy adósságokba keveredett, amelyek annyira felszaporodtak, hogy nem volt képes azokat rendezni és kénytelen volt a tiszti rangjáról lemondani. A lemondást elfogadták, Hoffer azonban annyira vérbeli katona volt, hogy nem tudott a hadseregétől megválni. Adósságait nem tudta ugyan rendezni, de mindent elkövetett, hogy a katonasághoz visszakerüljön s mivel azt másként nem bírta elérni, beállt közlegénynek a 86. gyalogezredbe. Kitűnő és képzett katona volt, több nyelven beszélt és néhány év múlva visszanyerte tiszti rangját. Ekkor a vidékről, ahol eddig szolgált, áthelyezték a fővárosba, de a még jobban felszaporodott adósságok oly nyomászó súllyal nehezédtek rá, hogy nem bírt kivetülni utat találni. Ismét le kellett volna mondania tiszti rangjáról, de ezuttal ama remény nélkül, hogy valaha még visszakerülhet a katonasághoz. Ez annyira elkésztette az érzékeny lelkűt s ideges természetű főhadnagyot, hogy megvált az élettől.

Hoffer négy levelet hagyott hátra, egyet szászadosának, egyet barátjának, *Lechert* hadnagyának és egyet-egyet testvéreinek.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház mősoza:

Csütörtök: A szerencse fia, komédia. (B bérlet.)
Péntek: Varázsköringő, operett. Raskó Géza vendégfelleptével. (C bérlet.)
Szombat: Dollárkirálynő, operett. Raskó Géza vendégfelleptével. (A bérlet.)

A szerencse fia.

(Komédia 4 felvonásban. Irta: Drégely Gábor. (Bemutató előadás.)

Bolond dolog az egész élet, talán nem is érdemes komolyan venni. Aki komolyan veszi, hamar megöregszik, aki a komikus oldaláról fogja fel, hát ha sokáig él, szintén megöregszik, de sokkal vidámabban, könnyebb stílusban éri el azt a kort, mikor jön a halál „és azt mondja csit”. De a legjobb filozófus, aki mindenként bolondnak tart, csak ő egyedül az okos és a sok bolondon keresztül éri el céljait. *Drégely Gábor*, A szerencse fia nagyon tehetséges szerzője, az a szabólegény, aki éles szemmel nézi azt a mi bolond magyar közéletünket és mikor szűzletes karriert csináltat *Kormos Antal* szabólegénnyel, tulajdonképpen ő csinál jó üzletet a darabjával, mert a darabja hűséges tükre mai közéletünknek, melyben rendre felvonulnak az összes ismert alakok, akiken jól mulatunk, mert azt hisszük, hogy mások, pedig hát mi vagyunk. Bolond a világ és *Drégely* ügyes ember, mert nem veszi komolyabbnak az életet, mint amilyen. A szerencse fia udvari tanácsosa, bőrialánerje, dzsentrije, szidó milliomosa, szurleányai, újságírói típusok, akik komolyan csinálják mindent, ami neveltség és kitűnő staffázsu szolgálhatnak egy élelmes szabólegénynek az emelkedéshez, ha ez a szabólegény elég vakmerő ahhoz, hogy kellő ériékükkel mérlegelje őket. Sokkal komolyabb darab ez a komédia, mint sok nagyon komolyan saánt társadalmi színmű, mert olyan hűséges képét festi korrupt közéletünknek, hogy szinte sajnáljuk, hogy

nem akad a valóságban is egy élelmes szabólegény, aki a miniszterségig emelkedve, megmutassa, hogy nálunk nem is érdemes többnek lenni egy szabólegénnyel.

Ebben a kis bevezetésben tulajdonképpen el is mondjuk *Drégely* darabjának a meséjét. *Kormos Antal* szabólegény, nagyon hívatott embernek tartja magát. Kevés neki a szabó millió és mikor *Gálhuti* vasutigazgató, aki *Reiner* udvari tanácsos estélyére hivatalos, a frakkját jön reklamálni és elmondja, hogy egyszer kalapjával elkapta a miniszter fejéhez röptetett kavicsot, egy eszmétől megkapatva, az igazgató frakkjában ő megy el az estélyre.

Az estélyen elsőnek találkozik össze a miniszterrel, leaadja az igazgató kavics történetét, pár sikerült részletet szaval a gazdája leendő vejének. *Szontágh* tanárnak készülő szociológiai munkájából, a miniszter már barátjaként kezel, a társaság pedig, azon hiszemben, hogy a miniszter intímusa, valósággal ünnepli. Képvisező lesz, befolyásos politikus, ő a szerzője *Szontágh* könyvének, ez csak a honoráriumot kapja, ő a szerzője is *Szontágh* feleségének, aki 20 forint kölcsönrel küldte vakmerő útjára. Ővé a diadal, a hódolat és *Reiner* udvari tanácsos még a lányát is tálcán hozta neki kétszázszáz forint hozománnyal. A karriéréje szédületes; miniszterválság van, a kormányelnök őt kínálja meg a kereskedelmi tárcával, ekkor jön rá *Szontágh* arra, hogy a felesége *Kormos* szeretője. Leleplezi *Kormost*. Már ki van szedve a másnap megjelenendő cikk. *Reiner* éknél őriási a felháborodás, a pártinak vissza kell menni, mindenki megtagadja, mikor hírvél hozza az újságíró, hogy *Kormos* miniszter lett, államtitkárral pedig *Szontágh* vesz maga mellé. Mire a szabólegényből lett miniszter megérkezik, csupa mosolygó, alászatos arcot talál, a *Reiner* kisasszony újból szerelmes, *Reiner* ur megduplázra a hozományt és az előbb még szörnyűkődéssel fogadott leleplezési hírhozóját, *Zimkót* egyszerűen ki dobják.

Ez a mese is mutatja, hogy *Drégely* nagyon érdekes keretben játszatja komédiáját, melyben sok túlsótt karrikírozás, de viszont ugyanannyi telivér igazság és valóság is van. A közönség megértette és honorálta az érdekes darabot, mely nagyon szép sikert aratott.

Maga az előadás sok kritizálni valót nyújt. *Delly* adta *Kormost*. A szabólegény *Kormos* sokkal sikerültebb alakítás volt, mint a szerencsés. Sok eredeti, kedves ötlettel adta szerepének első részét, észinte tapsra ragadva a közönséget. Szerepének további részében kevesebb humor nyilatkozott meg. Így és pompás szerepet kreált *Delly*, az ővé a siker legnagyobb része.

Kellette *Mártonfi* illeti nagy dícséret *Szontágh* szerepében. Telivér lipótvárosi figurát mutatott be minden groteszk túlsás nélkül. *Szendrey* a miniszter kis szerepében elegáns volt, még *Polgár* és *Ditrói* érdemelnek dícséretet sikerült kabinetalakításukért. *Várnay* adta *Reiner* udvari tanácsost. *Várnay* olyan elsőrangú művész, aki ha nem nyújt sokat, akkor nagyon keveset ad, mai alakítása feltűnően gyenge volt, a tőle megszokott ötletes, mindig kiválókkal szemben. *Várnay*tól ez kevés. A hölgyek, *Kápolnay*, *Harmath Józsa*, *Körösy Juci* és *Benkőné* passzív szerepeikből nem csinálhattak sokat. *Keszler* *Szontágh* szerepében néhezkes volt.

A rendezésről is essék pár szó. Az első és harmadik felvonásban előforduló esti dal songorakísérettel a színpalak mögött játszó és a bájos dalból meledramát csináltak. *Kápolnay* *Juliska* bizonyára tud annyit songorázni, hogy

maga is eljátszhatta és annyit énekelni, hogy eldudolhatta volna. Így nem fordulhat elő az incidens, hogy a songora már akkor szól, mikor a songorász még a kalaplevévással van elfoglalva. Nem szabad a songorának ügyesebbnek lenni a játékosnál. A songorának nagy sikere volt, mert percekig kacagták, de a jelenetet tönkre tették.

A szerencse fia, a mai bemutató után ítélve. különösen ha még gördülékenyebb előadásban megy, sok-sok mulatságos estét szerez a közönségnek.

H. G.

* A Zombory-tárlat. *Zombory* Lajosnak, a kiváló festőművésznek. kollektív tárlatát még mindig sürűn látogatja a város közönsége. A mai nap folyamán a művésznek „*Borjuk*” című képe kelt el, *Boros* Emma urleány vette meg. Hisszük, hogy a néhány nap alatt, amíg a tárlat nyitva van, még sok kép fog *Arédon* gazdát találni. A kiállítás egész napon át díjtalanul megtekinthető *Weiss* László könyv- és műkereskedő-cég tárlati helyiségében.

* Jézus élete és halála. Az érdeklődés mindinkább fokozódik a nagyszerű előadás iránt, mely az *Uránia* színház esti műsraját tölti be. A *Jézus élete és halála* című remek mozgófénykép az a nagy vonzerő, mely úde forrásvízként hat az élet tülekedésében kimerült lelkekre. Áhítat, csodálkozás és magasztos megnyugvás kél a szívekben ennek a képnek láttára és a közönség nagy benyomások hatása alatt távozik az *Uránia klasszikus* előadásáról.

* Műjéggyártás. A találmányok korát éljük. Ami még csak évtizedekkel ezelőtt is a csodák birodalmához számított, ma már valóság és közel vagyunk ahhoz, hogy a levegőt is uralja az emberi léngelme. Az *Uránia* színház már számos korszakalkotó találmányt mutatott be hűséges mozgófényképekben. Mostani műsorán a műjéggyártást, egyköt a legötletesebb, legpraktikusabb találmányoknak mutatja be. Ma már a tropikus vidékek lakói ép úgy használhatják az eddig ismeretlen jeget, mint akár az északi sark népe. Nem is olyan nagyon komplikált, de rendkívül érdekes a jéggyártás processzusa. Az *Uránia* nagyszerű mozgófényképe pompásan mutatja be a jéggyártást, így is fogalmat nyujtva arról, miként győzi le az emberi elme a természet szeszélyeit.

* A budapesti Bonbonniére. Az idei színházi szezon — már csak a nagy konkurrencia miatt is rendkívül mozgalmasnak ígérkezik. De nem csak a színházak vetélkednek egymással, hanem verseng a sok cabaret, orfeum is, hogy minél több szórakozást és gyönyört nyujtson a publikumnak. És a közönségben soha nem volt a mulatozási kedv oly nagy mint most. Az intímabb és ennél fogva szórakozásra alkalmasabb mulató helyek közt első helyem áll a budapesti *Teréz-körtüi Cabaret Bonbonniére*, amelynek kitűnő író- és művészgárdájával egyik sem veheti fel a versenyt. Míg a többi cabaret-színpadon havonként változik a műsor — a *Bonbonniére*ben hetenként új programot adnak. Állandóan 3-4 aktuális színpadi tréfa, 2-3 kis bohózat és 25-30 chanson van műsoron. Válogatott szám valamennyi. Ez idő szerint egy operett paródiát adnak szenzációs sikerrel „*A háromszemélyes ágy*” címén. A modern operettgyártást kifigurázó ujdonság tele van szebbnél szebb melódiával. „*A szuster inas dala*” és „*A pesti polidai*” című képlet népszerűsége már az utca is kivitte. *Turchányi Olga*, *Nyaray Antal*, *Vörös Ili*, *Kökény Ilona*, *Virágh Jenő*, *Antal Erzsé*, *Boross Géza*, *Kabók*, stb. jeleskednek magánzámakkal és a darabokban. *Szalay József* dr. igazgató konferenciáit estéről-estére frenetikus hatást ér el saját szerzeményű szatirikus verseivel. A közönség ki nem fogja a nevetni valéből. És ez a *Bonbonniére* legnagyobb erőssége, mert sehol annyi mókát nem találunk fel egy este, mint itt; már pedig az ilyen helyhez ugy a főváros, mint a vidéki közönség hű szokott lenni. A miat hogy az is!

A kupétól — a miniszter előszobájáig.

Egy főispán kalandja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4

A politika kulisszái között egészen halkán és titokban egy kínos szenzációról beszélnek most, amely vasuti kupében kezdődött, Kossuth Ferenc előszobájában és fogadótermében folytatódott, a vége pedig minden valószínűség szerint a hivatalos lapban fog elcsattanni. Budapesti tudósítónk megtudta az eset részleteit, attól kezdve, hogy két minisztériumi főtisztviselő együtt utazott egy főispánnal, egészen addig, hogy ugyanezek a szereplő személyek véletlenül a kereskedelmi minisztérium budai palotájában találkoztak.

Fernbach Károly bácsbodrogi főispán a múlt hónapban a déli vasut egyik elsőosztályú kupéjában Budapest felé utazott. Ugyanabban a félkékbenült két uriember, akik a főispánt nem ismerték. Fernbach sem ismerte őket. A bácskai ur újságolvasásba merült, míg utitársai szenvedélyesen poltázták. Mielőtt csak az aktuális kérdésekről folyt a beszélgetés, később neveket vontak bele a vitaközébe. Legtöbbször Kossuth Ferencet és Szevácsy József államtitkárt emlegették. Fernbach mindaddig nem méltatta figyelmre őket, míg magyar szokás szerint kisebb-nagyobb temperamentummal diskuráltak, de mikor elhangzott az első keményebb szó, abba hagyta az olvasást és élénk érdeklődéssel kísért a párbeszédet.

A vitatkozó urak pedig mindjobban elragadtatták magukat. Sűrű kifejezések váltották föl a tárgyilagos megjegyzéseket és ezeknek élve Kossuth Ferenc ellen irányult. Fernbach látható jelét adta, hogy érzelmeiben megbánították, ajkát összeszorította, kezével görcsösen kaparta az ülés püfösbarsonyát, úgy, hogy lehetetlen volt ez: a néma tiltakozást észre nem venni. Az utitársak hirtelen elhallgattak, mintha ollóval vágták volna el a szót és kínos némaságban utaztak tovább — egészen Budapestig.

Itt Fernbach kocsiba ült és Budára hajtattott, ahol történetesen hivatalos dolga volt a kereskedelmi minisztériumban. Mikor az előszobába lépett, legnagyobb meglepetésére azzal a két uriemberrel találkozott, akik a kupében utitársak voltak. A főispán isgatottan kérdezte a titkártól:

— Kik ezek az urak?

— Két osztálytanácsos, méltóságos uram, innét a kereskedelmi minisztériumból.

— Az lehetetlen!

— Hiszen csak ismerem őket, — szölt mosolyogva a titkár. — Majd mindennap itt vannak.

— Köszönöm, titkár ur!

Ezzel a miniszter előszobájába lépett.

— A legnagyobb méltóságos uram, — szölt Fernbach.

— Mi az? Mi történt? — kíváncsiskodott Kossuth.

— Most jöttem a déli vasuton. Egy kupéban utaztam két uriemberrel, akik rólad kegyelmes uram, olyan véleményt kockáztattak, amilyent még legdühösebb ellenségedtől se hallottam. És itt tudtam meg az előszobában, hogy az illető urak a te minisztériumodból valók. Ha kíváncsi vagy rájuk, mindjárt látni fogod őket, kegyelmes uram.

Kossuthot megdöbbentette ez a leleplezés, röviden elintézte a főispán dolgát, aztán a

künn várakozó két urat fogadta. Erről az audiencláról nem szivárgott ki semmi. De megtudhatni egyhamar, mi történt. Csak tessék figyelemmel olvasni a hivatalos lapot. Mivelre senkisémet oktrojálhatja egy miniszterre, hogy olyan emberekkel oszka meg nagy felelősséggel járó munkáját, akik a háta mögött szemenszedett invektívákkal illetik.

Í: a kereskedelmi minisztérium szenzációja.

HIREK.

Jótekonycélú sorsjáték.

Az aradi agghonvédek segélyezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 4

A beálló tél előtt a szabadságharc nemes tradícióit ápoló Kossuth asztaltársaság gondoskodni akar arról, hogy a szent küzdelem vitézei görnyedt vállairól egy nehéz gondot vegyen le. Pénzbeli segítséget akar nekik nyújtani s ezért jótekonycélú sorsjátékot rendez.

Egy nemes emberbarát a honvédegyeletnek ajándékozott egy hét darabból álló ezüst dohányzó készletet. Simay István elnök a Kossuth asztaltársaságot kérte fel annak értékesítésére s a társaság kérelmére Wekerle Sándor pénzügyminiszter megengedte, hogy a sorsolás teljesen díjtalanul legyen megtartható.

Ebből az alkalomból a Kossuth asztaltársaság a következő felhívást bocsátotta ki:

Aradváros közönségéhez!

A mai Magyarországot azok a főistenek teremtették meg, akik ma az emlékekből élnek és sajnos: csaknem kizárólag az emlékekből. A senkit nem kimélő kor súlyos évek alakjában meglátogatta őket is s ma mint hófehér vagy elhullott haju agghonvédeket ismerjük őket.

A dicső szabadságharcok tehetetlenné vált fiai érdekében kérészóval fordulunk Aradváros főszíval, hasafiasan érző lélekkel megáldott közönségéhez és kérjük: mint mindenkor tette, ne késsen most sem segítő kezét nyújtani az aradi agghonvédek felé.

As aradi honvédegyelet tagjai ma főlkerek Aradváros vagyonos, tehetősebb polgárait. Kéréssel mennek, de a kérésük most is, mint mindig, szerény, nem megterhelő. As aradi Kossuth-asztaltársaság egy értékes, hét darabból álló ezüst dohányzó készletet sorsol ki az agghonvédek javára. Minden fillér, amely ezen a révén összegyűl, az 5 utolsó napjait akarja elviselehetővé tenni, akik nekünk évtizedekkel ezeltől végzett munkájukkal az életet tették elviselehetővé.

A sorsjegyekből mindenki vásárolhat, mert darabja csak 50 fillér. Ne legyen Aradváros polgársága körében senki, aki most a tél közeledtével ne áldosna 50 fillért a mi agghonvédeinknek, akik éretünk sokkalta nagyobb áldozatokat hoztak.

Hazafias üdvözléssel

Nagy Kálmán, Simay István,

Kossuth asztalt. elnöke, a honvédegyelet elnöke.

A készlet Weinberger Ferenc ékszerésznél tekinthető meg. Huzás 1909. február 16-án lesz. Összesen 2000 drb. sorsjegy van 1000 korona értékben.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 5. én az időjárás: Nyugaton enyhe, később csapadék.

— Frigyes főherceg birtokvásárlása. Pécsről táviratozzák: A Frigyes főherceg és Zay Miklósné szül. Károlyi Margit grófnő között a topolcai (Horvátország) 14.000 holdas birtok megvétele tárgyában folyt alkudozások ma befejezést nyertek, amennyiben Frigyes főherceg megvásárolta a birtokot a fundus in struktussal együtt 2.300.000 koronáért. A topolcai birtokot a bélyel jószágigazgatóság alá helyezik.

— A zágrábi főispán fiának botránya. Zigrádból táviratozzák: Botrányos jelenet folyt le tegnapelőtt este az itteni Korzó kávéházban. Midőn Vuketic Vasul főispán fiával, Vuketic Farkassal együtt a kávéházba belépett, az egyik asztalnál ülő hivatalnoktársaság gunyos nevetésben tört ki s egy magánhivatalnok hangosan így szólt:

— Itt jönnek a Szervuss fiúk (A bán barátainak gunyneve).

E szavak hallatára Vuketic Farkasra, a társaság asztalához lépett és heves szóváltásba keveredett a gunyolódó magánhivatalnokkal. Es botot ragadott, hogy a főispán fiát megüsse, de az ifjabb Vuketic revolvert rántott elő. A kávéházban levők szótválasztották őket. Ma Vuketic Farkas és a magánhivatalnok között súlyos feltételi kardpárbaj volt, amelyben a hivatalnok életveszélyes sebet kapott.

— A braganza herceg eljegyzése. Megemlékestünk már arról, hogy a bécsi felsőbb körökben származó hírek szerint Don Miguel braganza herceg eljegyezte a milliomos miss Mary Pullmant, a Pullman kocsi feltalálójának leányát. A herceg a folyó év nyarán Ostendében ismerkedett meg menyasszonyával és pedig állítólag egy magyar mágna révén, aki a Szevácsy-Vanderbilt-féle eljegyzés alkalmával is nagy szerepet játszott. Az eljegyzés még Ostendében történt meg, mindaddig azonban titokban tartották, mert az esküvő előtt a menyasszony rangemelését kellett keresztülvinni. A rangemelés valószínűleg a legközelebbi napokban fogják nyilvánosságra hozni. Az esküvő november vége felé lesz Londonban.

— Egy híres szobrász öngyilkossága. Berlinből táviratozzák: Magnussen Harro, a világhírt német szobrász a Berlin melletti Brunwaldban revolverrel fősé löste magát és nyomban meghalt. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— A felemelt ka'onatiszti fizetések. A Hadsereg című katonai folyóirat holnap megjelenő száma közli, hogy a közös hadsereg úsztelnek régi és új fizetése közötti különbözetet december elsején egyszerre fogják kifizetni október, november és december hónapokra.

— Esküvő. Puder Billa Budapestről a hónap 15-én veszi oltárhoz Aradon Kohn Jenai kisasszonyt.

— A fogoly koplalé családja. Megható jelenet játszódott le ma az aradi ügyesség helyiségében. A törvényszék néhány héttel ezeltől két hónapi fogságra ítélte Bátori Konrád gyoroki földműves, mert felsőségét úgy megverte, hogy az asszony súlyos sérüléseket szenvedett. Bátori most ül le büntetését a fogságban, nagy családja pedig otthon kenyér nélkül maradt. Ma délután Bátori Konrádné hat kisebb-nagyobb gyermekével és karján egy pár hónapos csecsemőjével beállított az ügyészségre és könyörgött Szokolczay Lajos kir. ügyésznek, hogy engedjék szabadon az ő fáját, ő megbocsát neki tettéért. Epanaszolta, hogy mivel férje nem kereshet rájuk, nincs miből élniök s éhen kell elpusztulniok. Az ügyész természetesen nem tehetett eleget a szegény asszony kérelmének, de a rabsegélyző egyesület pénztárából husz koronát utalványozott ki neki segély gyanánt és intézkedett, hogy a hat gyermek addig,

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KÖMÜVESMESTER

Építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

3297

intézetbe. Ott aztán azt követelte, hogy az ellen is eltsák be. Hát be is oltották és — ha nem is attól — de a mi emberünk meggyógyult. Vidáman sételt hazafelé. Egy építőfélben levő ház alatt haladt el, amikor egy téglát a fejére hullott. Utolsó szava az volt:

— Istenem, téglacsús ellen elfeledtem magamat beoltatni . . .

(Vadászhasugság. Vadász társaságban folyt le ez a párbeszéd:

- Tizennégy vadkacsát láttam a multkor. Gyorsan tűzeltem és lelőttem valamennyit.
- Nem repültek el?
- Nem lehetett, mert nagyon gyorsan lőttem.
- De a töltés is sok időbe került.
- Ki gondol a töltésre, ha előtte a sok vadkacsa? Én bizony nem töltöttem, csak lőttem.

TORVÉNYKEZÉS.

A szerelmes rendőr.

- *Bandur Pált elítélték.* —
- *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Arad, november 4.

Bandur Pál volt aradi rendőr bűnügyében az esküdtörzsök este fél hét óraker fejeste be a tárgyalást. A kihallgatott tanúk legnagyobb része azt vallotta, hogy *Rum Katalin* a rendőrt valóságos áldozata szerelmével és agyonlövélssel fenyegette, ha hűtlen lesz hozzá. *Kovács József* kir. ügyész kérte az esküdtöket, hogy *Bandur* szándékos emberölés kísérletében mondják ki bűnösnek, míg *Krenner Zoltán* dr. védő súlyos testi sértés vétségét kérte megállapítani. Az esküdtök a védelem álláspontját fogadták el és a rendőrt súlyos testi sértés vétségében mondták ki bűnösnek. Az esküdtök verdikije után, amelyet *Domonkos Gyula*, az esküdtök főnöke jelentett be, a bíróság tagjai ítélőhatóságra vonultak vissza. Rövid tanácskozás után *Mibán Lajos* dr. elnök kihirdette az ítéletet, amely *Bandur Pált* hat hónapi fogsázzal sújtja, de ebből négy hónapot a vizsgálati fogságból kitöltöttnek veszi. A védő az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be és egyúttal kérte *Bandur* szabadságra helyezését, amit a bíróság el is rendelt.

§ Ha a kirakat kigyulad. A *Neumann M.* aradi kereskedő cég *Andrássy-utí* üzletének kirakata ez év március huszadikán kigyuladt és a bent levő ruhamenték elégték. A rendőrség eljárást indított *Bíró Minály* és *Baranya János* féségédek ellen, akik spiritusz lámpával égették le a kirakata régi festését. Ma volt a tárgyalás az aradi büntető járásbírósnál *Bozóky Mátyás* dr. kir. járásbíró előtt. A tárgyalás során kiderült, hogy a segédeket a tűz okozása körül nem terheli gondatlanság, mire a bíróság felmentő ítéletet hozott.

Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulzio használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A SCOTT-féle Emulzio

An Emulzio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halast — kérjük figyellembe venni.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszik, sőt tápereje is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség. **5816**
Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktöze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 4.

Amerika ünnepi szünét. 10 ezer mm. változatlan. Az árak 50 milliókat számítva:

	Dél	2 órá
	számlát	számlát
Bécsi áprilira . . .	12.27—12.28	12.48—12.44
Yongon majusra . .	7.44—7.47	7.47—7.48
Róma áprilira . . .	10.22—10.28	10.24—10.25
Zala áprilira . . .	8.44—8.44	8.44—8.50
Bécsi 1909. októberre .	10.84—10.86	10.89—10.90

Zárul 5 órákor:

Cseleked. hitelrészvény	631.26
Magyar hitelrészvény	726.60

IDEGENEK ARADON

— November 4 —

Fehér Kereszt szálloda. Gál Miksa utazó Budapest. — *Kádár Antal* kereskedő Arpas. — *Balázs Jenő* mérnök Anina. — *Szalka Jakab* postamester Budapest. — *Pöldes Zsigmond* berkereskedő Budapest. — *Csokonay Jenő* utazó Budapest. — *Molnár Simon* utazó Budapest. — *Kohn József* vendéglős Ujbánya. — *Zsigmond Béla* mérnök Budapest. — *Herezke Zsigmond* vendéglős Zsarnécsa. — *Kevács Lajos* kereskedő Besztercebánya. — *Schwarz László* utazó Budapest. — *Kelner Sándor* gyógyszerész és neje Berzova. — *Kohler Ferenc* utazó Borsók. — *Gaukard János* uradalmi erdőész neje Kijent. — *Léner Albin* hadnagy Szeged. — *Neumann József* fakeskedő Kevermes. — *Lindner Dániel* kereskedő Budapest.

Központi szálloda. Dózsa János utazó Budapest. — *Ballek Jenő* utazó Bécs. — *Volliger József* utazó Bécs. — *Fischer Róbert* utazó Genf. — *Pekarek Rezső* utazó Bécs. — *Bitter Jenő* főmérnök Ausztia. — *Deutsch Géza* utazó Temesvár. — *Sz. Szenes Mór* utazó Budapest. — *Hos Géza* kereskedő Szarvas. — *Koos Ferenc* gazdálkodó és neje Hertnek. — *Piek Hermann* utazó Budapest. — *Orley János* kir. iparfelügyelő Budapest. — *Balogh János* utazó Budapest. — *Elek Miklós* utazó Budapest. — *Papp János* vendéglős Kérmöcbánya. — *Jonási Péter* uradalmi titkár Beles. — *Fillingner Hugó* utazó Marosvásárhely. — *Szunyogh Ignác* kereskedő Végegyháza. — *Simon Dávid* igazgató

Torda. — *Kevács Béla* nagybirtokos Somoskősz. — *Hrdélyi József* mérnök Budapest. — *Steiner Ernő* kereskedő Budapest. — *Csehálti Sándor* tanár Magyarad. — *Gergely Alfréd* utazó Budapest.

Vass szálloda. Sentner Károly utazó Bécs. — *Sigmond Sándor* utazó Bécs. — *Elek Sándor* kereskedő Budapest. — *Ilyés Sándor* kereskedő Nagyszallonta. — *Reskenstein Lajos* utazó Budapest. — *Szívós Ottó* utazó Budapest. — *Ludvác Lajos* utazó Budapest. — *Damian Adám* könyvelő Brád. — *Keller József* utazó Budapest. — *Weiner Béla* utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Gombos Imre utazó Budapest. — *Preindmann Miksa* utazó Budapest. — *Stern Ignác* utazó Budapest. — *Hirt Sándor* kereskedő Szeged. — *Brammer Kálmán* utazó Szeged. — *Bucsy János* utazó Besztergom. — *Bohamaun Herman* utazó Oesh. — *Spitzer Jenő* hivatalnok Petroszény. — *Kehn Gyula* utazó Budapest. — *Klein Ferenc* kereskedő Temesvár. — *Fehér János* kereskedő Petroszény. — *Kugel Sándor* kereskedő Brád.

SARG-féle 60
KALODONI
LEGJOBB
Fog-CRÉME
5907

NEMZETI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi november hó 5-én:

B) bérlet. B) bérlet.
A szerencse fia.
Komédia 4 felvonásban. Irta: Drégely Cséber.

S Z E M É L Y E K:

Varga József Kulcsár L.	Stefánia	Benkóné.
Irén, leánya Kápolnai J.	Emma leányuk Harmath J.	
Szontagh Keszler Bde.	Zarái Zimkó Di róli Mór.	
Kormos Antal Dolly Lajos.	Almodainé Pollinuszné.	
Galkuá Dónes Paludý K.	Dávid Miklós Polgár S.	
Saúcs Adóll Hunyady J.	Lili leánya Kőrössi Juli.	
A minalter Szondroy M.	Sebes György Martonfi R.	
Mprekertti Várnay Jenő.	Havelka Szabó László.	

Kezdeté este 7 óra fél órákor.

URANIA SZINHÁZ.

(Béla Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett)
Selome.

Strauss operája után. Világsmenació.
Műsor 1908. november hó 5-én csütörtökön:
1. Az ujonc kimenője. Kacagató. — 2. Bünbocsánat. Megható. — 3. Vakmerő lovaglás. Sportkép. — 4. Tüves ítélet. Dráma. — 5. Önzés. Életkép. — 6. Műjéggyártás. Tanulságos. — 7. A szentesasszony szeretője. Szenszáclós. — 8. Salome. Nagyszerű látványosság.

Előadások: Este 6 órától 8 óráig.

Minden előadás alatt katonasene játszik. — Csúcsadás.
Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 30 fillér.

Este fél kilenc órákor Jézus ölete és halála.
Biblikus dráma 3 felvonásban, zenekari és harmonium kísérettel.
Műsoralkatan felmentő helyárakkal.

Sirolin

Tüdőbetegségek, számar- köhögés, skrofotázis, influenza

és az összes légző és egyes általános betegség ellen.

„Roche” eredeti aranyvédő.

„Roche”

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sváj)

4493—1908. sz.

Hirdetmény.

A gyümölcstermelés és kereskedéssel foglalkozók figyelmét felhívom, hogy Selmecz Bélabánya város kosárfonójában 1800 drb. 5 kgrmos elsőrendű fehér hasított fűvesszőből font kosár van készletben. A kosár darabonkénti ára 40 fillérről 82 fillérré szállítottatott le.

Arad, 1908. évi október hó 28.

Varjassy,
polgármester.

444—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 27 mm. könyv-papír, 39·50 mm. fogalmazvány-papír és 2·80 mm. hírlap eladása iránt folyó év november hó 9-én d. e. 10 óraker árverést tart.

Bánatpénzül letendő a felajánlott összeg 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. számú szobában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1908. évi október hó 26-án tartott üléséből.

A gazdasági székek.

4520—1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 31030/690—1908. sz. határozata folytán közhírré teszem, hogy Arad sz. város III. választó kerületében megüresedett egy, és a IV. választó kerületében megüresedett két törvényhatósági bizottsági tagsági hely 1908. évi november hó 22-én tartandó választás utján fog betöltetni, a választás helye a III. kerületben a Kapa-utcai finiskola, a IV. kerületben a Kossuth utcai finiskola.

Választási elnökök a III. kerületben Dr. Bogdán Virgil, helyettese Steigerwald Alajos, a IV. kerületben Lukácsy Lajos, helyettese Gutzjahn Mihály törvényhatósági bizottsági tagok.

A szavazás reggel 9 óraker kezdődik és délután 4 óráig megszakítás nélkül folyik és délután pontban 4 óraker beszünttetetik. A választandó törvényhatósági bizottsági tagok megbízatása 1910. év végéig terjed.

Arad, 1908. évi november 2.

Varjassy,
polgármester.

Felhívás!

Alulírott, Gyorok és Ménesen, a község balterületén (főut)

közvetlen a motorvasuti megálló mellett fekvő szőlő kertjeimet villa vagy családi házhelyekül parcellánként eladni szándékozom.

Ezen kertek minden pontjáról gyönyörű kilátás nyílik a szemben elterülő szőlős és erdős hegyekre, és a hegyaljai községekre.

Tekintve, hogy a hegyaljai motorvasut és az államvasut élénk összeköttetéssel, valamint erősítő kitűnő hegyi levegője Gyorok—Méneset Arad legkedveltebb nyaralóhelyévé tette; ezen szőlőskertek kis családi nyaralók létesítésére különösen alkalmasak.

Felhívom mindazokat, kik egy ily parcella megvétele iránt érdeklődnek, hogy ebből szándékukat velem tudatni, illetve magukat előjegyeztetni sziveskedjenek; mely alkalommal a feltételekről is közlekedni felvilágosítást nyújtok.

1115 m ²	1136 m ²	1551 m ²
I.	II.	III.

Szőlőkert a 18. motorvasut megállónál.

VOJTEK ALAJOS,
Vojtek és Weisz cég beltagja.

Szőlőkert a 17. számú motorvasut megállónál.

hegyaljai motorvasut	II.	900 m ²	III.	675 m ²	IV.	675 m ²	V.	675 m ²	VI.	1116 m ²	VII.	1116 m ²	VIII.	1116 m ²	IX.	1116 m ²	XII.	910 m ²
	I.	810 m ²													X.	760 m ²	XI.	798 m ²

**Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.**
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

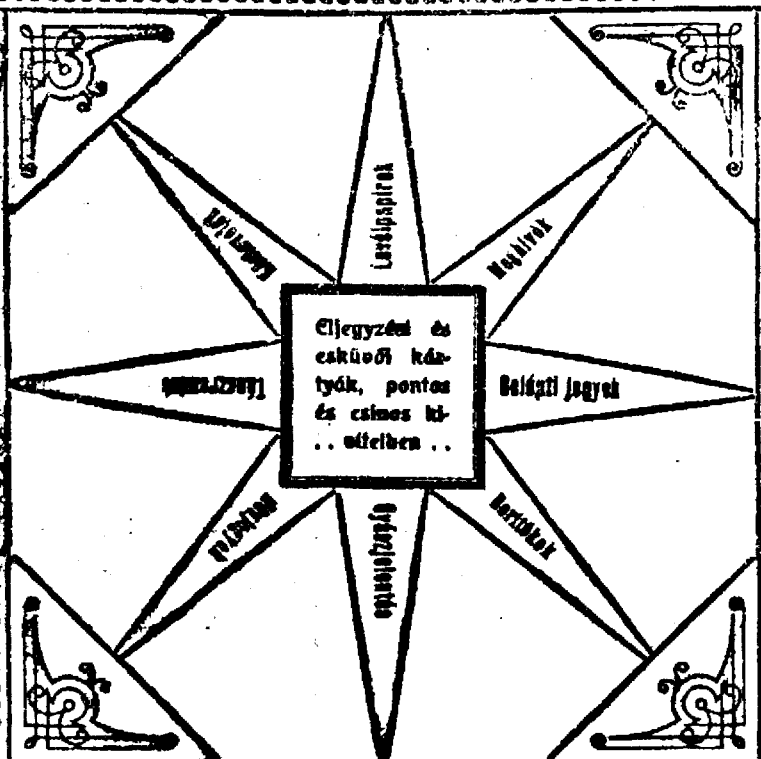
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betű-
főmunkáede.

Állítja
mihelyen bevezették és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően ki-
szerezték

NYOMDÁJA

beli munkásoknál ugyan-
talanul munkák gyorsan,
pontosan és a legme-
dencebb kiállításban ja-
vulásban készítték el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Hetében:

1 évf. 24 korona.

1 hón. 2 korona.

Változat:

1 évf. 20 korona.

1 hón. 2 kor. 40 f.

Postaköltségek külön.

Kiadóhivatal 24

Aki nek

ismeretség híján

hasztársra,
szőlőre,
falatvesetőre,
könyvelőre,
szedőre,
bápnra,
gadatlistre,
kulcsarra,
vizeselőre,
terelőre,
kulcsarra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobalányra,
ház- vagy,
irodászolásra,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bőrbeadni kíván

tírtókat,
szét,
vadászterü-
letek,
kocsi,
lovak,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

zárkát,
konkrét,
keret,
gyülmölcsöt,
zárkát,
üzletet,
műhelyt,
lakást stb. ;
vagy

Aki

szándékát vételei vagy bőrbenevétel esél
jából keresi;

Aki

vannak állami betöltési kíván: legbizto-
sabbban ér esél, ha az

"ARADI KOZLÖNY"

Kis hirdetései

rovatai használja.

Eladó ház.

Közép-utca 17/c. számú ház, mely-
ben 2 lakás van, nagy kerttel, ritka
szép gyümölcsfákkal beültetve, sza-
bad kézből eladó. Bővebbet ugyan-
ott a tulajdonosnál. 3484

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kákkal, dus tartalommal 1.50 fill-
lérérthapható Ingusz I. és IIa könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Mórián utca 7. számú és Mikos
Kelemen-utca 3. sz. Bővebbet
ugyanott. 3311

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai
kellékek, írószerek, levélpapírok és
üzvényi nyomtatványok legkedve-
zőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó
könyv- és papírkereskedése. Ugyan-
ott egy jó Meidinger-kályha eladó.
3161

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla

Üzleti divat és különlegességök Üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Sorray-utca sarak, gróf Nádasdy-palota.)

481

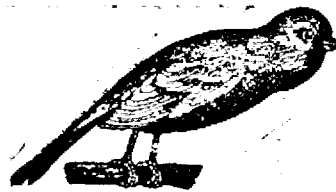
Ajánlja dusan felszerelt árurak-
tárát, hol a legszebb és legdivato-
sabb kalapok, **ingek**, gallérok,
kézvelők, nyakkendők, keztürok, zseb-
kendők, harisnyák, sétabotok és
esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és
gyermek sapkáknál!

Divatújdonság francia és olasz
Művészet különlegességeiben.

Kamerli J. pécsi keztürogyár főraktára.

Olcso árak. Pontos kiszolgálás.
Videki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

3442

Nemes, harmi

kanári madarakat,

éjjel-nappal éneklőket, 8, 10, 12,
14, 16, 20 korona árban szállítok.

Sándor Mihály,
Arad, Demeter-utca 68/a.

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgykörönség
b. tudomására hozni, hogy válogatott kalap

modeljeim

az űszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan felszerelt raktáram által abban a kel-
lemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb,
mint a legszerényebb igényeket ki tudom elégíteni.
Számos látogatásért esed. 3331

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., I. em.

(a Glück huszarnokokkal egy hársban.)

Gyáskalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

— Városi és megyei telefon 663 szám. —

Uj vállalat.

Van szerencsém a helybeli és vidéki t. közönséget értesíteni,
hogy helyben, **Asztalos Sándor-utca 10. sz. alatt**

Áru-bizományi irodát és mintatelepet nyitottam.

Munkaköröm elsősorban a Nowotny J.-féle cs. és kir. prágai
fegyvergyár összes gyártmányainak terjesztésére fog irányulni, továbbá
foglalkozom többféle szakmabeli áruknak, mint fényképekészülé-
kek, gramfonok, látesővek és hangszerek bizományban
való eladásával, illetve rendelések felvételével **kényelmes részlet-
fizetésre is.**

Bredeti Heim-féle Meidinger-kályhák minden nagy-
ságban és kivitelben nálam megrendelhetők részletfizetésre is. Bredeti
minták nálam megtekinthetők.

Szíves bizalmat és pártfogást kér

3367

Rudas Samu.

Képes árjegyzékek ingyen.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték

Az 1908. november 19-én és 21-én kezdődő

XXIII. I. osztályának sorsjáték

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

1/4 sorsjegy 12.— korona	1/4 sorsjegy 3.— korona
1/2 " 6.— "	1/8 " 1.50 "

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek
közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375	11956	11975	36051
1/4	1/4	1/4	1/4	8/8	8/8	8/8
	36060	36051	55801	55810	55824	
	8/8	8/8	8/8	8/8	8/8	

Az 1903. július 15-én eszközölt hu-
zás alkalmával az általam eladott

36051. szám tízenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én esz-
közölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer koronát és az 1906. évi
február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az ál-
talam eladott **99354 szám tízezer** koronás

nyeremények. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és
500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 3395

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A hölgyek tudják legjobban, mily
fontos a **szép úde arc**,
mily hatalmas és kincs az, mily
előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy
feladat, nem elegendő, hogy valaki
csinos, fess, megnyerő külsejű és
kedves legyen, hanem a legfonto-
sabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen
nagy gondot fordítanak az arcbőr
ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedül —6-szori használat után eltávolított kiütéseket,
pattanásokat, szepiCaet, májfoltoakat és az arcot hófehérre teszi.

A Földes-féle **MARGIT-CREME** páratlan és csodás
arc-szépítő és a szépséget megörző hatását mi sem
bizonyítja lényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben
rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schön-
heits pflüge“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A **MARGIT-CREME**, miként azt számos vegyvizsgálat
igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bár-
mily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem
késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítte:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona. 281

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyáranak festékeivel.